

Reguleringsplan og teknisk forprosjekt

BYBANEN OG HOVEDSYKKELROUTE
FRA SENTRUM TIL ÅSANE,
MED FORLENGELSE AV FLØYFJELLTUNNELEN

Områdereguleringsplan

Delstrekning 4, Tertneskrysset - Vågsbotn

Planid 65830000

**Kulturminnedokumentasjon
bygg som forutsettes revet**

Forord

Denne rapporten er utarbeidet som del av planarbeid for *Bybanen og hovedsykkelrute fra sentrum til Åsane, med forlengelse av Fløyfjelltunnelen*.

Fleire kulturminner og kulturmiljøer vil berøres av planforslaget, og bygg med verneverdi, eller formelt vern gjennom gjeldende planer, forutsettes revet. Som kunnskapsgrunnlag, og for å gi en mer forutsigbar prosess, har det blitt utarbeidet dokumentasjon av en del av disse byggene allerede på dette stadiet i planprosessen. Vurdering av hvilke bygg som dokumenteres er utarbeidet av forslagstiller i dialog med Byantikvaren. Ved offentlig ettersyn av planforslaget, og senere ved søknad om rivning av bygg, skal kulturminneforvaltningen formelt uttale seg til tiltaket og sette endelige krav til dokumentasjon.

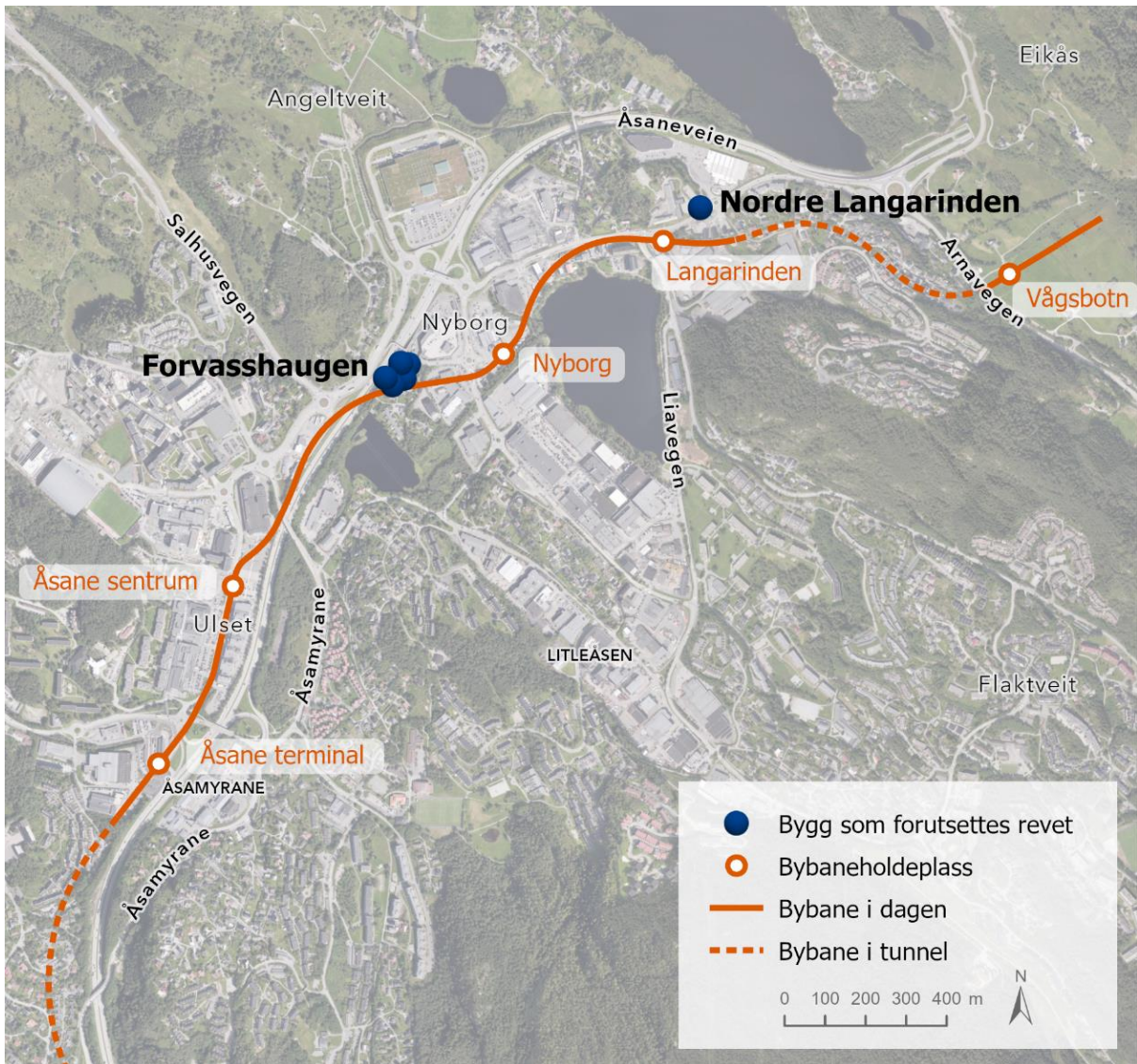
Detaljeringsgrad på dokumentasjonen er knyttet til vurdert verneverdi. Bygg som er vurdert å ha høyere verneverdi omtales detaljert, mens andre bygg gis en enklere vurdering.

Det utarbeides dokumentasjon for bygninger for hele strekningen fra Bergen sentrum til Åsane. Dette dokumentet omhandler delstrekning 4 mellom Tertneskrysset og Vågsbotn. Dokumentasjonen for denne delstrekningen omfatter seks bygninger.

Bergen
2022-09-15

02J	Til bruk	2022-09-15	Asst	Sirhei	TW	IOV
01D	Utkast til gjennomsyn hos BK	2022-06-24	Asst	Sirhei	TW	TW
Versjon	Beskrivelse	Dato	Utarb. av	Fagkontroll	Tverf.kontr.	Godkj. av

Dette dokumentet er utarbeidet av rådgiver som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører rådgiver. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Innhold

Forord	2
Innhold	4
1 Forvasshaugen 11B	5
1.1 Bygningsinformasjon og vernestatus	6
1.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen.....	7
1.3 Beskrivelse av eiendommen	8
1.4 Kilder.....	19
2 Forvasshaugen 13	20
2.1 Bygningsinformasjon og vernestatus	21
2.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen.....	22
2.3 Beskrivelse av eiendommen	23
2.4 Kilder.....	35
3 Forvasshaugen 15	36
3.1 Bygningsinformasjon og vernestatus	37
3.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen.....	38
3.3 Beskrivelse av eiendommen	39
3.4 Kilder.....	53
4 Forvasshaugen 17	54
4.1 Bygningsinformasjon og vernestatus	55
4.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen.....	56
4.3 Beskrivelse av eiendommen	57
4.4 Kilder.....	69
5 Forvasshaugen 19	70
5.1 Bygningsinformasjon og vernestatus	71
5.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen.....	72
5.3 Beskrivelse av eiendommen	73
5.4 Kilder.....	83
6 Nordre Langarinden gnr. 203, bnr. 254	84
6.1 Bygningsinformasjon og vernestatus	85
6.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen.....	86
6.3 Beskrivelse av eiendommen	87
6.4 Kilder.....	93

1 Forvasshaugen 11B

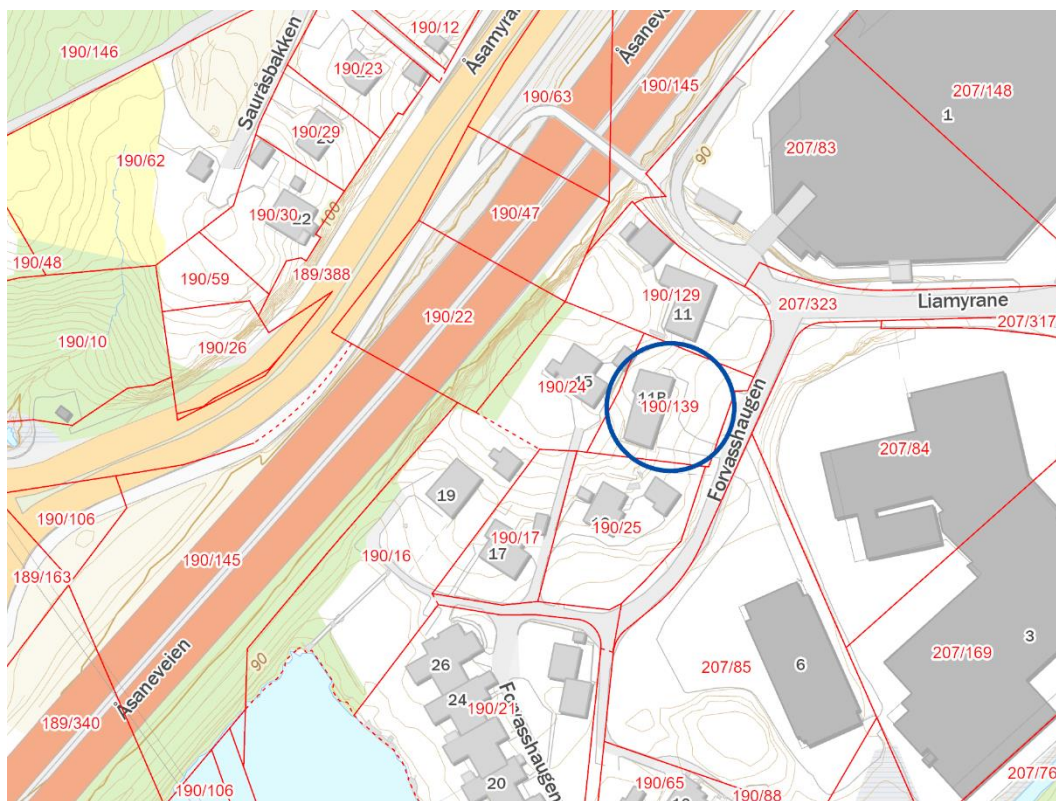
I det følgende gis en beskrivelse av dagens situasjon basert på tilgjengelig informasjon og fotografier av bygningen tatt 04.04.2022.

Figur 1-1: Oversiktskart med eiendommen markert.

1.1 Bygningsinformasjon og vernestatus

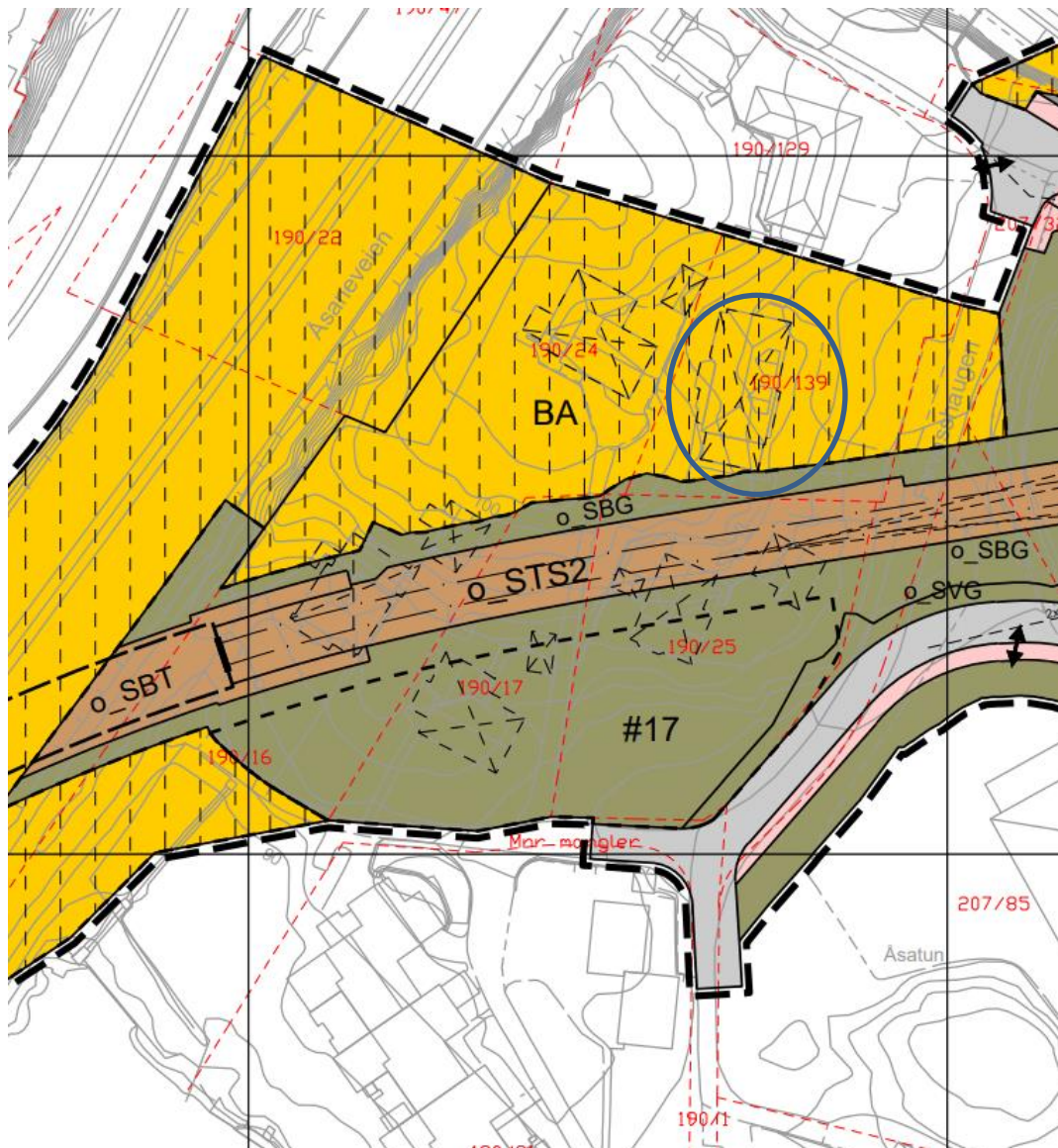
Fylke	Vestland	
Kommune	Bergen	
Adresse	Forvasshaugen 11B	
Gnr/bnr	190/193	
Bygningsnr	9433333	
Byggeår	1984-1985	
SEFRAK-ID	Ingen	
Askeladden-ID	Ingen	
Riksantikvarens NB-register	Nei	
Vernestatus	Omtalt i Byantikvarens «Tillegg til kulturminnegrunnlag». Delrapport 3, som et område med boligbebyggelse tilbake til 1930-årene. Delstrekning 4, Tertneskrysset – Vågsbotn.	
Planstatus	KDP Åsane sentrale deler, 2006: Avsatt til nåværende sentrumsformål - Byfortettingssone, samt H390_2, gul støysone og H220_3, rød støysone.	

Figur 1-2: Eiendomskart. Forvasshaugen 11B markert med blå sirkel.

1.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen

Banetraséen skal gå i bro over E39 og lander i Forvasshaugen. Hele boliggruppen ved den nordlige delen av Forvasshaugen (Forvasshaugen 11B, 13, 15, 17 og 19), bortsett fra det nordligste huset (Forvasshaugen 11), blir revet fordi banebroen over E39 lander på Forvasshaugen.

Figur 1-3 Utsnitt fra plankart. Forvasshaugen 11B markert med blå sirkel.

Figur 1-4: Utsnitt illustrasjonsplan. Bygningsmassen i Forvasshaugen 11B som forutsettes revet markert med sort linje, eiendomsgrense med rød linje.

1.3 Beskrivelse av eiendommen

1.3.1 Kulturhistorisk kontekst, bygningsmiljø og bygningsbeskrivelse

Deler av Åsane senter er hovedsakelig utbygd med næring og bolig, men det står fortsatt igjen enkeltelement som forteller om jordbruksbygden fra tiden før området ble utbygd. Eksempel på dette er torvhusene ved Åsane kirke og steinbygningen like ved Horisont kjøpesenter. Dette er et av få områder der deler av den Trondhjemske postveien fortsatt er lesbar som et historisk element i landskapet (BYA 2018: 31).

Allerede i 1920 ble det etablert handelslag på Nyborg. Dette ble etter hvert et lite sentrum med forretning, meieri og post. Under andre verdenskrig bygde tyskerne en fangeleir på Saurås, like ved Åsane kirke. Leiren hadde plass til 150-200 fanger. Det er i dag lite igjen av anlegget, men det kan fremdeles sees spor av bunker o.l. på høydedraget over leiren (BYA 2018: 31).

Ved Forvatnet ligger Forvasshaugen, med boligbebyggelse tilbake til 1930-årene og frem til nyere tid. Her ligger også atriumhus med utsikt utover Forvatnet, som var et boligprosjekt fra 1970. Byggmester var Øyvin Nydal (BYA 2018: 31).

Figur 1-5 Flyfoto av Åsane og Nyborg. Forvasshaugen ligger midt i utsnittet. Kilde: 1881.no

Figur 1-6 Atriumhus ved Forvasshaugen fra 1970 i front, og Forvasshaugen 11B i bakkant (begge markert med røde, stiplede, sirkler). Kilde: 1881.no, skråfoto (hentet i 2022).

Alder, arkitektur og stilart: Forvasshaugen 11B ble oppført som enebolig i 1985-1986 etter tegninger fra Florvaag Bruk (ferdighus). Boligen ble byggemeldt i 1984, og ferdigattest forelå i 1986. Arkitekturen er postmodernistisk, bygget med referanser til 1920-talls klassisisme.

Bygningstype, konstruksjon og detaljer: Bygget er oppført som enebolig i halvannen etasje med underetasje. Boligen er bygget på fjell med pusset (munkepuss) grunnmur i betong. Boligen har valmet tak med en liten svai, med 37-graders takvinkel, én pipestokk og er tekket med dobbeltkrum sort betongtakstein. Mot sørøst har taket to saltaksarker, mot nord og vest er det takvinduer. Utvending er boligen kledd med liggende skråpanel. Også arkene har samme paneltype. Boligen har originale vindusutforminger. Vinduene er ett-rams med utenpåliggende («falske») sprosser i ulike størrelser. I stue og hovedsoverom i hovedetasjen er det karnapper. I østfasaden er det åpent overbygd inngangsparti, med samme taktekking som hovedvolumet.

I forlengelse av boligen mot sørøst er det oppført garasje med terrasse og rekkverk over. Garasjen er bygget i betong og kledd med natursteinfliser.

Boligen inneholdt opprinnelig vindfang, hall, boder, vaskerom med utgang til terreng, sluse (gang), trapperom, badstue, bad, soverom og utgang til garasje i underetasjen. I første etasje var det trapperom, kjøkken, bad, soverom, omkledding, spisestue og stue med utgang til terrasse, og i loftsetasjen var det kott, gang, bad, soverom, bod og et større oppholdsrom.

Historiske foto:

Figur 1-7 Eiendommen vist i kart fra hhv. 1951 og 1970 (rød ring). Kilde: 1881.no.

Figur 1-8 Og i kart fra hhv. 1980 og 2020. Kilde: 1881.no.

1.3.2 Dagens situasjon: Endringer, bruk og tilstand

Bygningsmessige endringer: I dag består eiendommen av en enebolig med asfaltert oppkjørsel og gårdsplass, samt opparbeidet hage i skrånende terreng.

Stilart i dag: Eneboligen fremstår uendret, og har bevart sitt opprinnelig preg.

Dagens funksjon/bruk: Bygget er i bruk som enebolig.

Tilstand: Bygget fremstår alminnelig godt vedlikeholdt.

1.3.3 Foto dagens situasjon

Figur 1-9 Skråfoto av fasade sør. Kilde: 1881.no.

Figur 1-10 Skråfoto av fasade vest. Kilde: 1881.no.

Figur 1-11 Skråfoto av fasade øst. Kilde: 1881.no.

Figur 1-12 Skråfoto av fasade nord. Kilde: 1881.no.

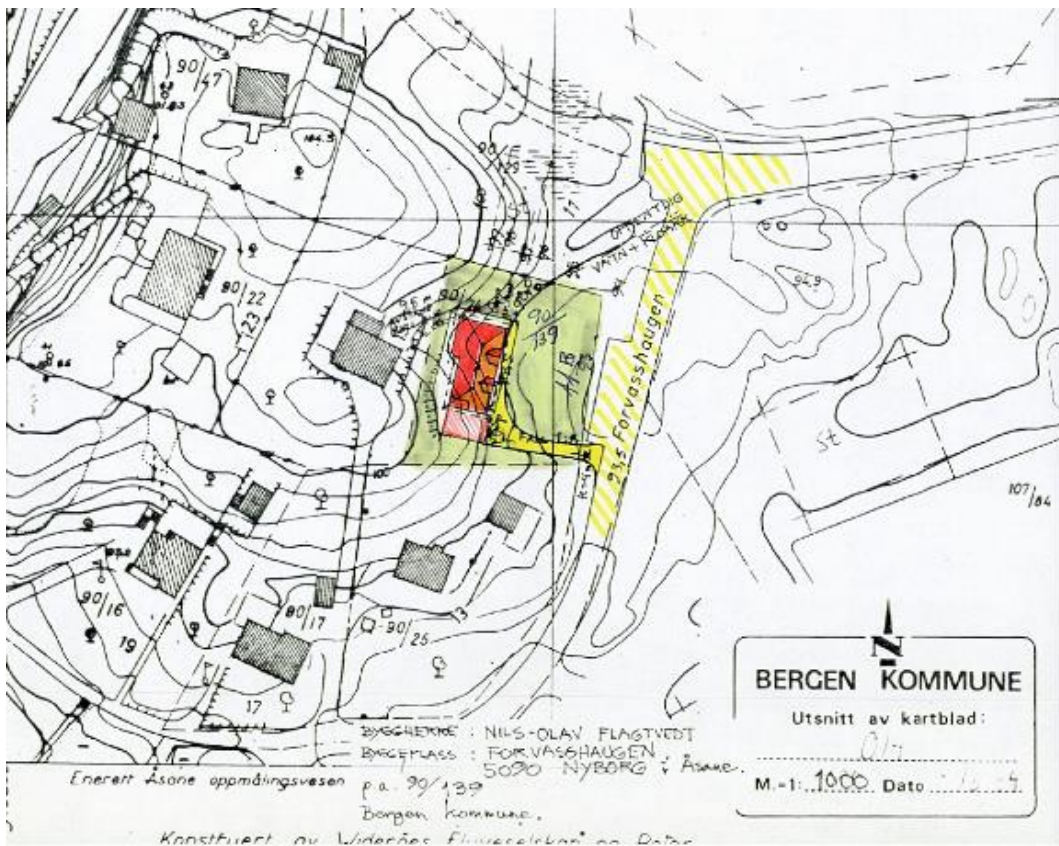

Figur 1-13 Fotografi av fasade øst. Foto: Norconsult.

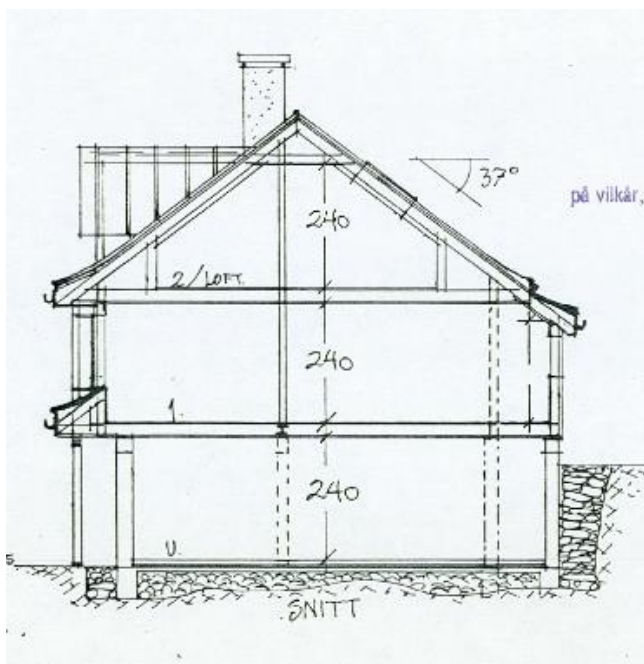

Figur 1-14 Fotografi av fasade øst. Foto: Norconsult.

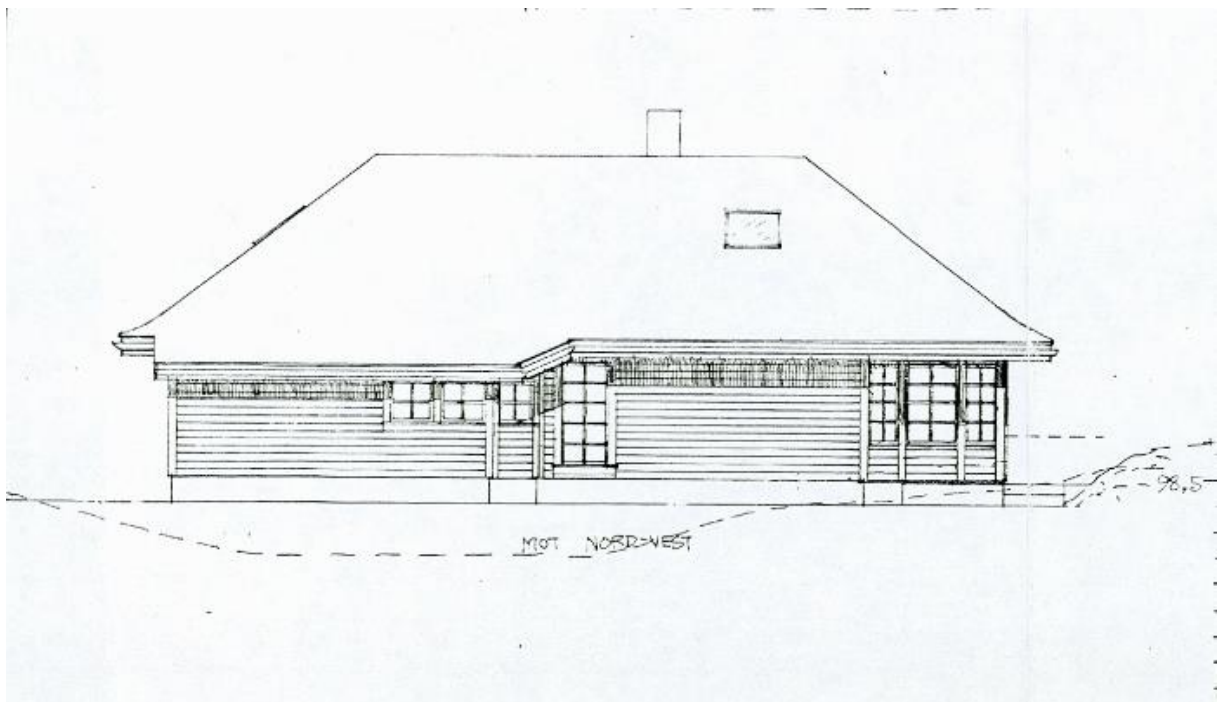
1.3.4 Tegninger

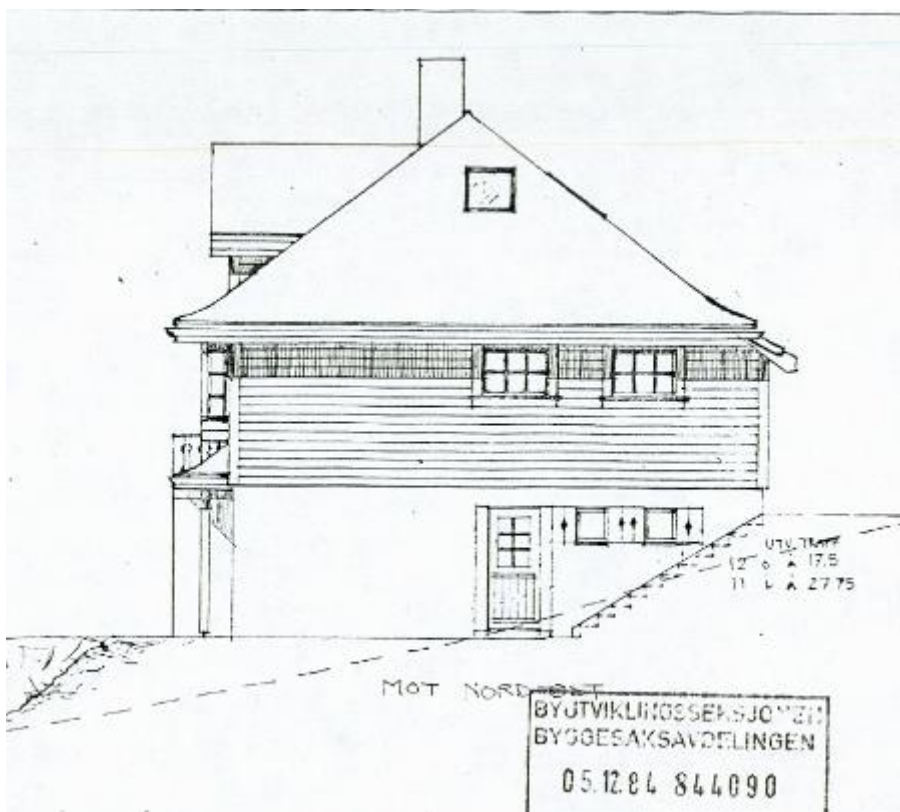
Figur 1-15 Situasjonsplan som lå vedlagt byggemelding fra 1984. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

Figur 1-16 Snitt. Vedlagt byggemelding fra 1984. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

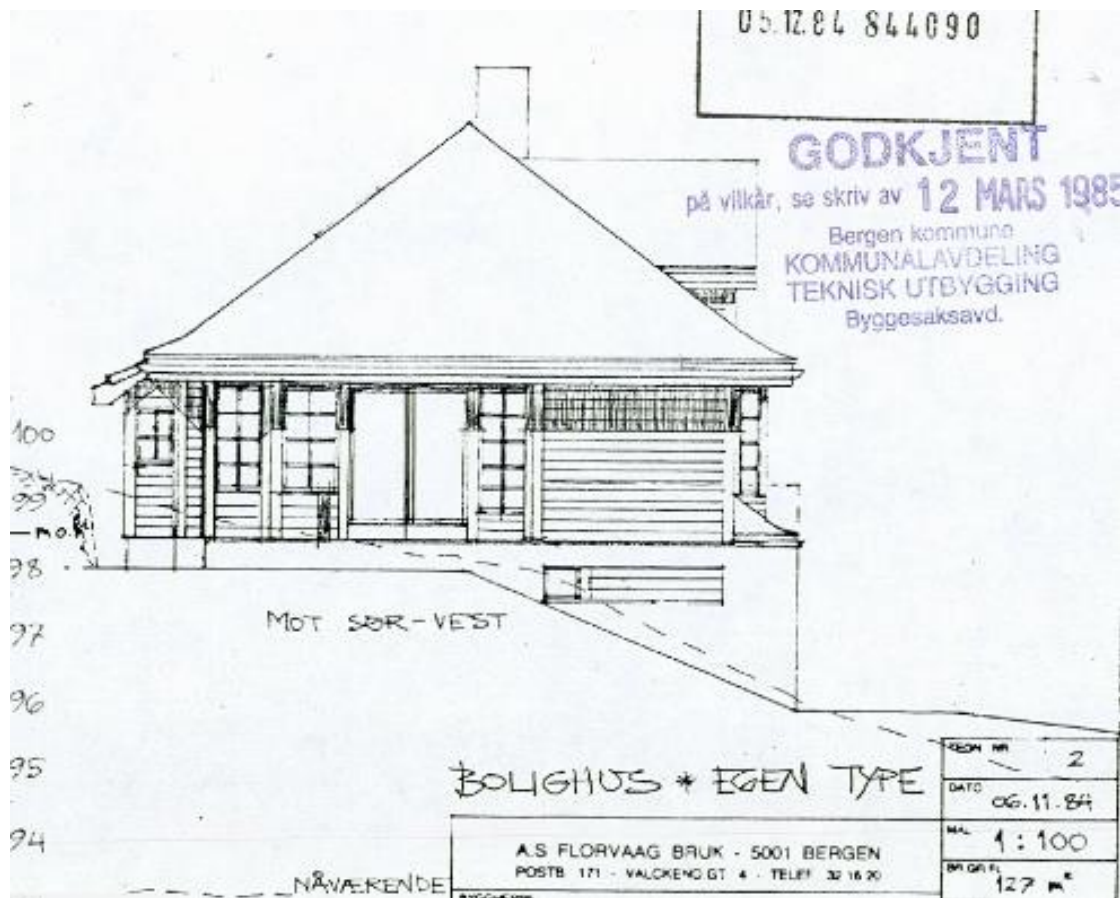

Figur 1-17 Fasade nordvest. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1984. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

Figur 1-18 Fasade nordøst. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1984. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

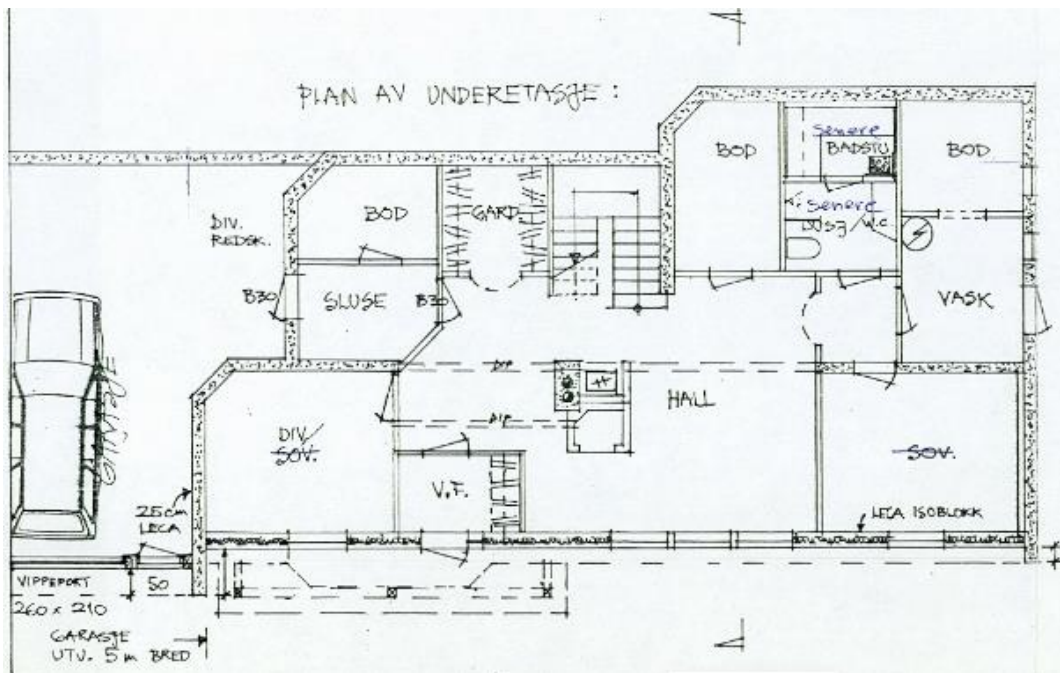

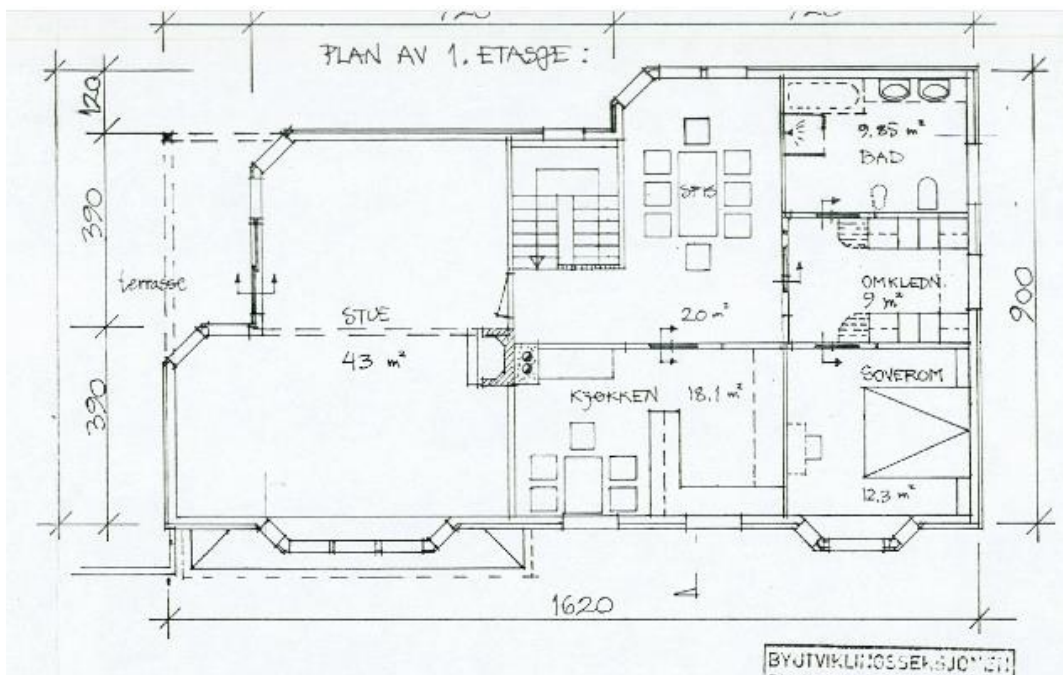
Figur 1-19 Fasade sørvest. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1984. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

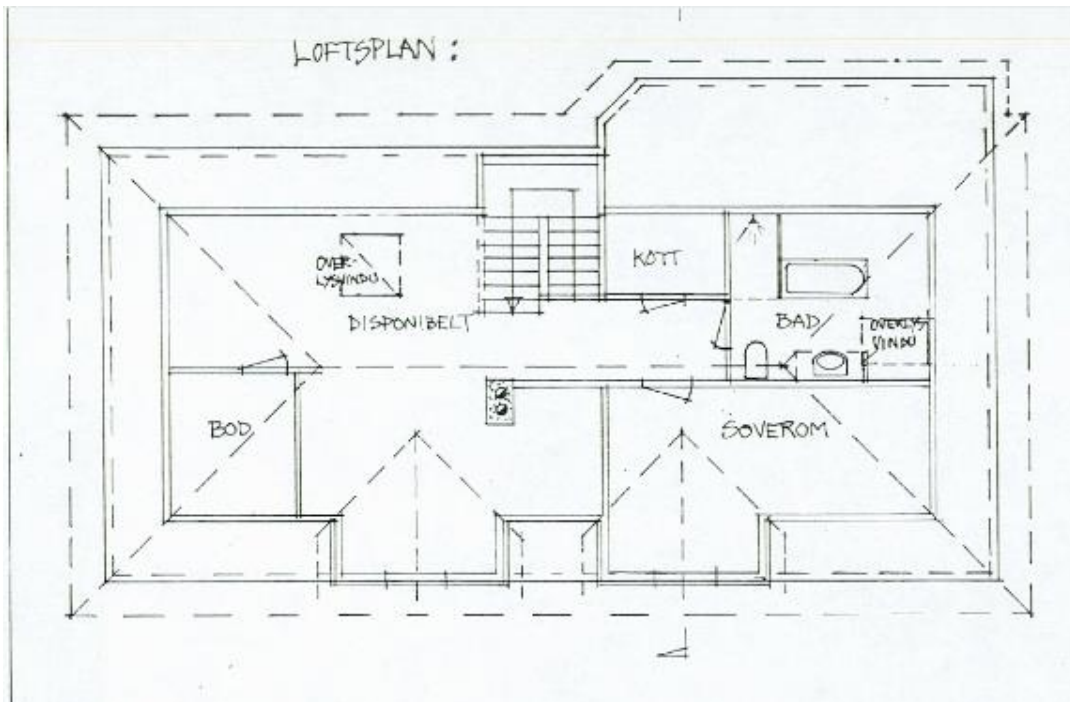
Figur 1-20 Fasade sørøst. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1984. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

Figur 1-21 Planløsning, underetasje. Vedlagt byggemelding fra 1984. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

Figur 1-22 Planløsning, første etasje. Vedlagt byggemelding fra 1984. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

Figur 1-23 Planløsning, loftsetasje. Vedlagt byggemelding fra 1984. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

1.4 Kilder

- Bergen kommune, Byggesaksarkivet.
- [Bergen byleksikon](#)
- Byantikvaren i Bergen, TILLEGG TIL Kulturminnegrunnlag Bybanen fra sentrum til Åsane Delrapport 2 2018): [Bergen kommune - Tilleggsrapporter til kulturminnegrunnlag: Bybanen fra sentrum til Åsane](#)

2 Forvasshaugen 13

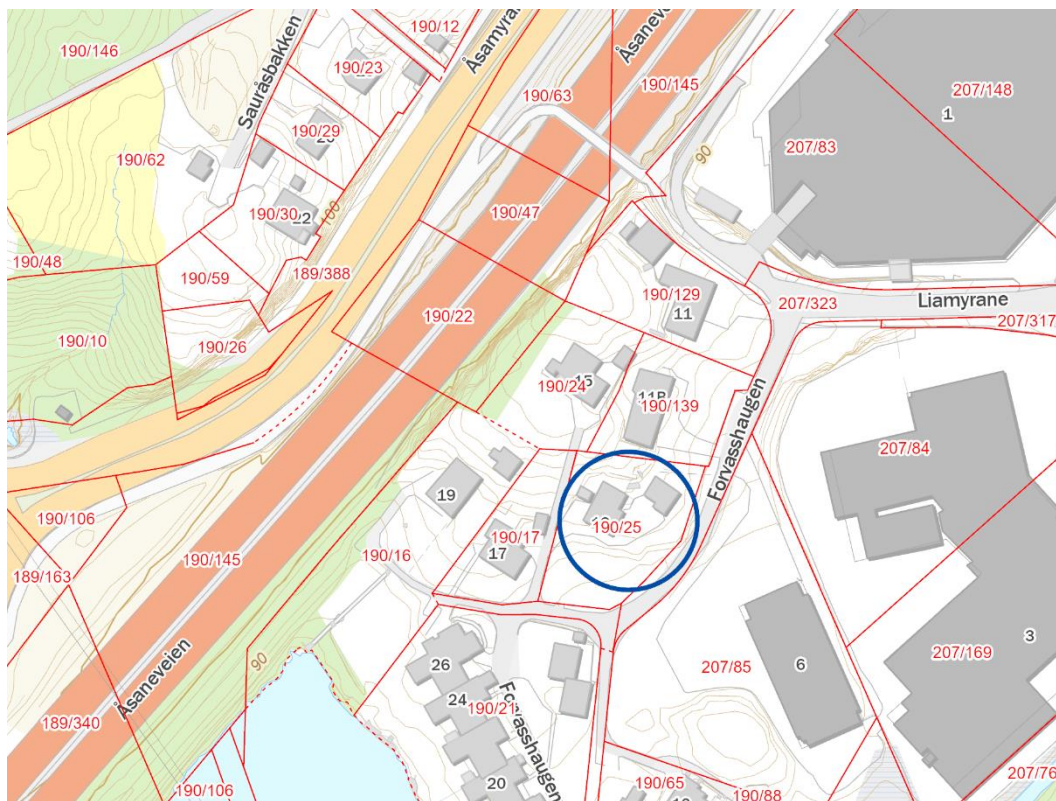
I det følgende gis en beskrivelse av dagens situasjon basert på tilgjengelig informasjon og fotografier av bygningen tatt 04.04.2022.

Figur 2-1: Oversiktskart med eiendommen markert

2.1 Bygningsinformasjon og vernestatus

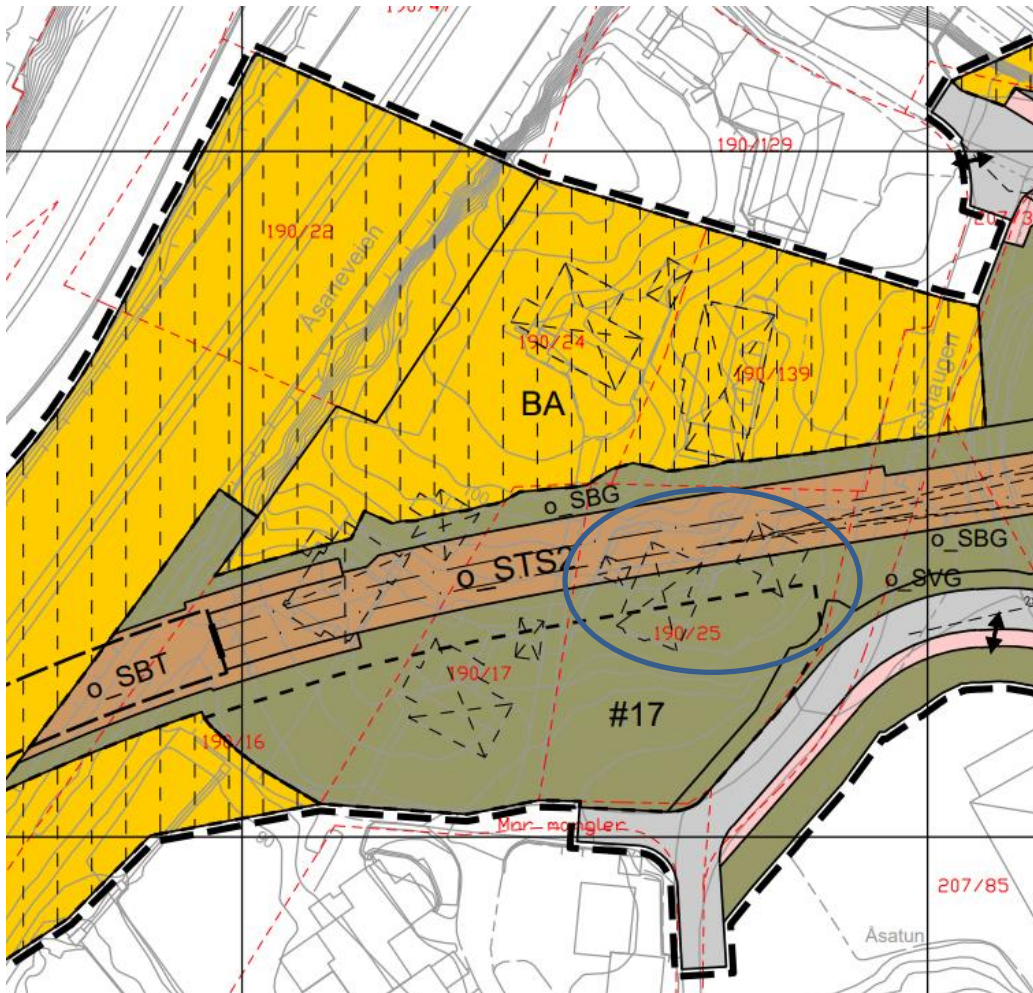
Fylke	Vestland	
Kommune	Bergen	
Adresse	Forvasshaugen 13	
Gnr/bnr	190/25	
Bygningsnr	139678354	
Byggeår	1959-1960	
SEFRAK-ID	Ingen	
Askeladden-ID	Ingen	
Riksantikvarens NB-register	Nei	
Vernestatus	Omtalt i Byantikvarens «Tillegg til kulturminnegrunnlag». Delrapport 3, som et område med boligbebyggelse tilbake til 1930-årene. Delstrekning 4, Tertneskrysset – Vågsbotn.	
Planstatus	KDP Åsane sentrale deler, 2006: Avsatt til nåværende sentrumsformål - Byfortettingssone, samt H390_2, gul støysone og H220_3, rød støysone.	

Figur 2-2: Eiendomskart. Forvasshaugen 13 markert med blå sirkel.

2.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen

Banetraséen skal gå i bro over E39 og lander i Forvasshaugen. Hele boliggruppen ved den nordlige delen av Forvasshaugen (Forvasshaugen 11B, 13, 15, 17 og 19), bortsett fra det nordligste huset (Forvasshaugen 11), blir revet fordi banebroen over E39 lander på Forvasshaugen.

Figur 2-3 Utsnitt fra plankart. Forvasshaugen 13 markert med blå sirkel.

Figur 2-4: Utsnitt illustrasjonsplan. Bygningsmassen i Forvasshaugen 13 som forutsettes revet markert med sort linje, eiendomsgranse med rød linje.

2.3 Beskrivelse av eiendommen

2.3.1 Kulturhistorisk kontekst, bygningsmiljø og bygningsbeskrivelse

Deler av Åsane senter er hovedsakelig utbygd med næring og bolig, men det står fortsatt igjen enkeltelement som forteller om jordbruksbygden fra tiden før området ble utbygd. Eksempel på dette er torvhusene ved Åsane kirke og steinbygningen like ved Horisont kjøpesenter. Dette er et av få områder der deler av den Trondhjemske postveien fortsatt er lesbar som et historisk element i landskapet (BYA 2018: 31).

Allerede i 1920 ble det etablert handelslag på Nyborg. Dette ble etter hvert et lite sentrum med forretning, meieri og post. Under andre verdenskrig bygde tyskerne en fangeleir på Saurås, like ved Åsane kirke. Leiren hadde plass til 150-200 fanger. Det er lite igjen av anlegget, men det kan fremdeles sees spor av bunker o.l. på høydetraket over leiren (BYA 2018: 31).

Ved Forvatnet ligger Forvasshaugen, med boligbebyggelse tilbake til 1930-årene og frem til nyere tid. Det ligger også atriumhus med utsikt utover Forvatnet, som var et boligprosjekt fra 1970. Byggmester var Øyvind Nydal (BYA 2018: 31).

Figur 2-5 Flyfoto av Åsane og Nyborg. Forvasshaugen ligger midt i utsnittet. Kilde: 1881.no.

Figur 2-6 Atriumhus ved Forvasshaugen fra 1970 i front, og Forvasshaugen 13 i bakkant (markert med røde, stiplede, sirkler). Kilde: 1881.no, skråfoto (hentet i 2022).

Alder, arkitektur og stilart: Forvasshaugen 13 ble oppført som enebolig i 1959-1960. Boligen ble byggemeldt i 1959 og byggetillatelse ble gitt i 1960. Arkitekturen er etterkrigsfunksjonalisme.

Bygningstype, konstruksjon og detaljer: Bygget er oppført som enebolig i halvannen etasje og underetasje. Boligen er bygget på fjell, og har pusset grunnmur i betong. Boligen er oppført med saltak tekket med enkeltkrum rød takstein, og har én pipestokk. Konstruksjonen er bindingsverk i tre, utvending kledd med liggende skråpanel i første etasje og gavl. Boligen hadde opprinnelig inngang i fasaden mot nord, og hadde to-rams vinduer i ulike størrelser i første etasje og i loftsetasjen. I underetasjen var det mindre kvadratiske ett-rams vinduer. Tegninger som lå vedlagt byggemeldingen i 1959 viser vinduer med sprosser i kjeller, mens flyfoto fra 1965 (se fig. 2-5) viser vinduer uten. Dette indikerer at vinduene aldri har hatt utenpåliggende sprosser. I stuen i første etasje var det tidligere utgang til balkong.

Boligen inneholdt opprinnelig trapperom, gang, matbod, vaskerom, rullebod, arbeidsrom og vedbod i underetasjen. I første etasje var det trapperom, gang, kjøkken, bad, soverom («foreldrerom») og stue med utgang til balkong, og i loftsetasjen var det trapperom, gang, tre soverom, tørkerom og et kott.

Historiske foto:

Figur 2-7 Flyfoto fra hhv. 1951 og 1970. Kilde: 1881.no.

Figur 2-9 flyfoto fra hhv. 1980 og 2020. Kilde: 1881.no.

Figur 2-8 Flyfoto fra 1965 av eiendommen sett fra sør. Foto: Widerøe's Flyveselskap A/S. Kilde: Marcus, UiB.

2.3.2 Dagens situasjon: Endringer, bruk og tilstand

Bygningsmessige endringer: I dag består eiendommen av enebolig og garasje med gruset gårdsplass og opparbeidet hage i svakt skrånende terreng.

Mellom 1980-2005 ble boligen tilbygd mot nordøst. Det finnes ikke tilgjengelig dokumentasjon på dette, men endringen fremkommer ved å sammenligne flyfoto (1881.no). Tilbygget er oppført i samme stil som hovedkroppen, med saltak, rød takstein og liggende skråpanel i fasade. Mot øst har tilbygget et inntrukket veggiv som danner et åpent, overbygd inngangsparti, med adkomstrapp fra gårdsplassen nedenfor.

I fasade syd, mot veien, er den tidligere balkongen i hovedetasjen omgjort til karnapp. Trolig ble dette gjort samtidig som byggingen av tilbygget mot nordøst.

Stilart i dag: Eneboligen er endret siden byggeår, men fortsatt lesbar for sin tid. Det er fasadene mot vei (sør og øst) som fremstår mest opprinnelige.

Dagens funksjon/bruk: Bygget er i bruk som enebolig.

Tilstand: Bygget fremstår alminnelig vedlikeholdt.

2.3.3 Foto dagens situasjon

Figur 2-10 Skråfoto av fasade syd. Kilde: 1881.no.

*Figur 2-11 Skråfoto
av fasade vest.
Kilde: 1881.no.*

Figur 2-12 Skråfoto av fasade nord. Kilde: 1881.no.

Figur 2-13 Skråfoto av fasade øst. Kilde: 1881.no.

Figur 2-14 Fotografi av fasade syd, tatt fra veien Forvasshaugen. Foto: Norconsult.

Figur 2-15 Fotografi av fasade syd, tatt fra veien Forvasshaugen. Foto: Norconsult.

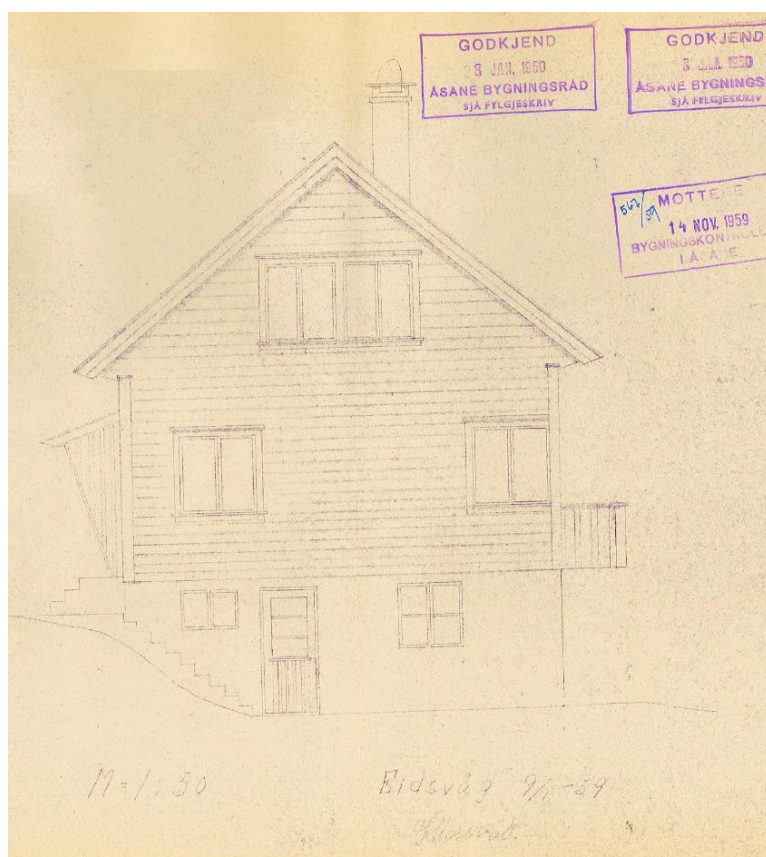

Figur 2-16 Fotografi av fasade øst, tatt fra veien Forvasshaugen. Foto: Norconsult.

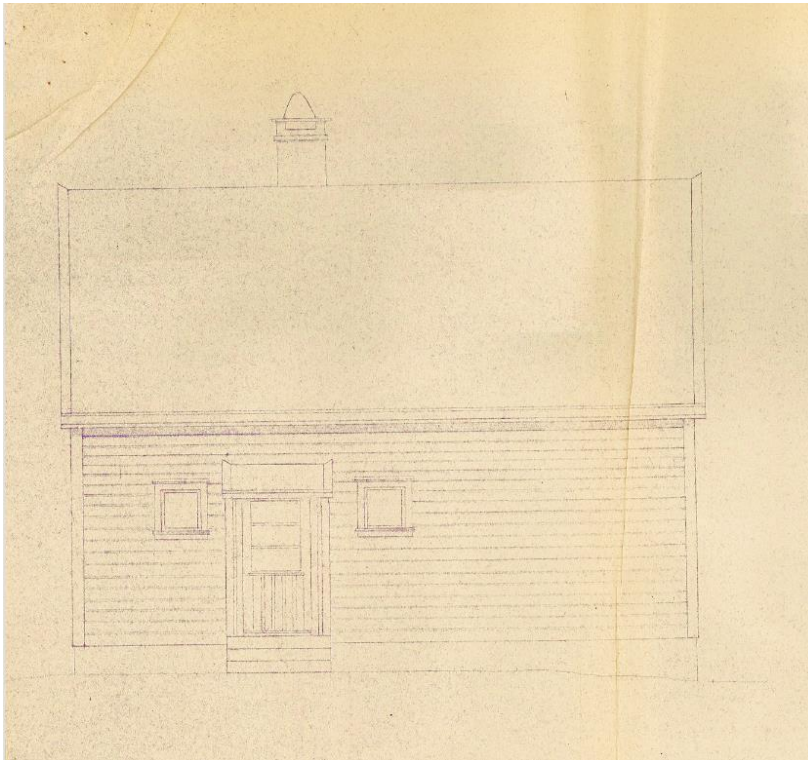
2.3.4 Tegninger

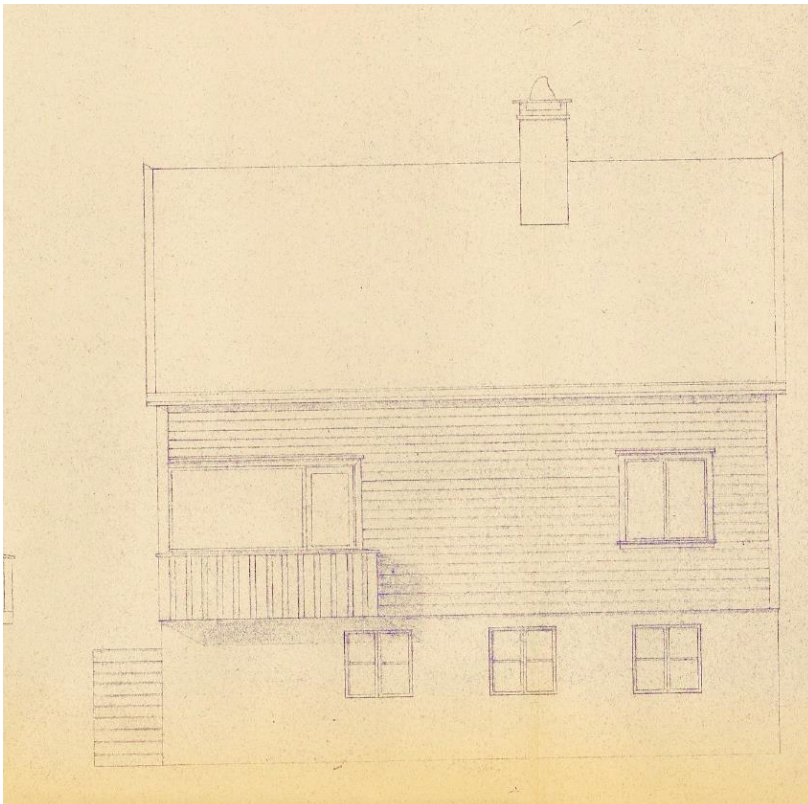
Figur 2-17 Situasjonsplan som lå vedlagt byggemelding fra 1959.

Figur 2-18 Fasade vest. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1959.

Figur 2-19 Fasade nord. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1959.

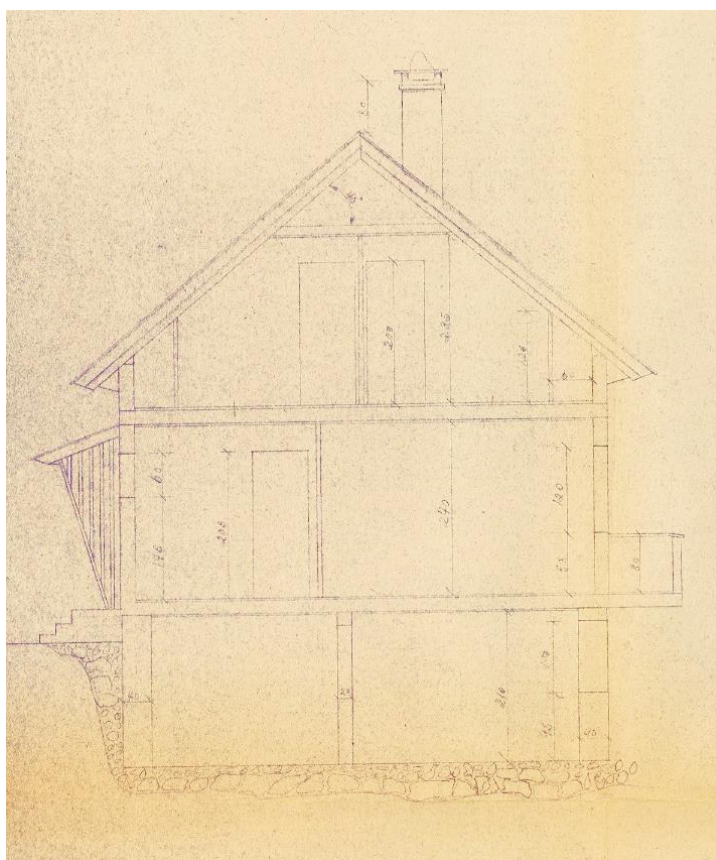

Figur 2-20 Fasade syd. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1959.

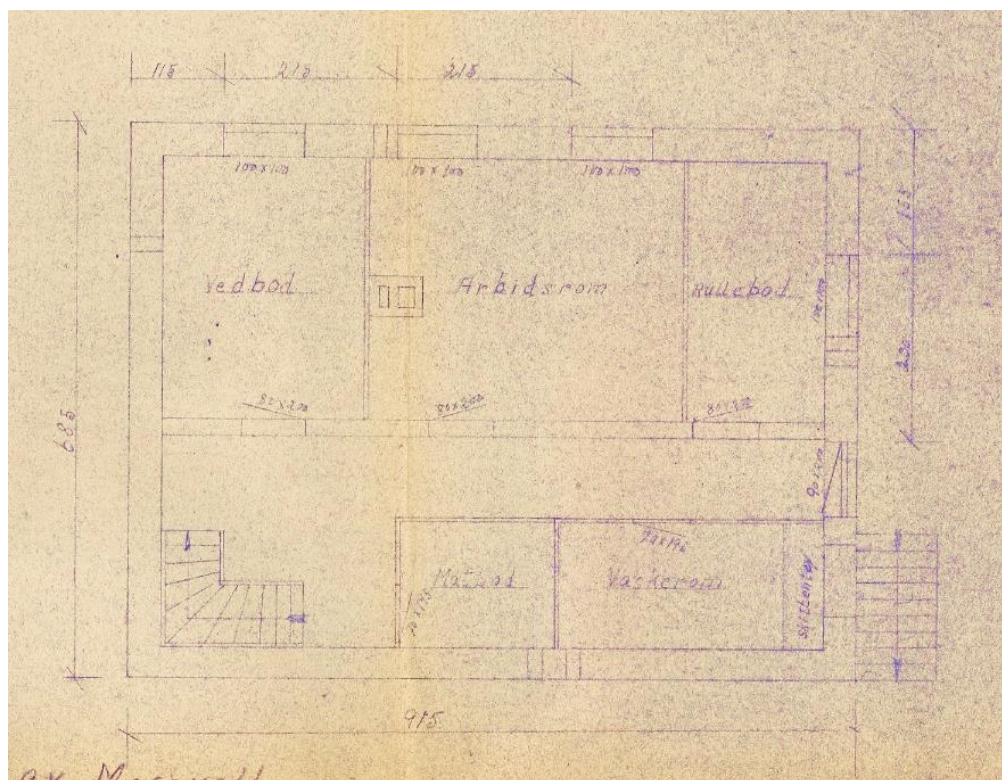

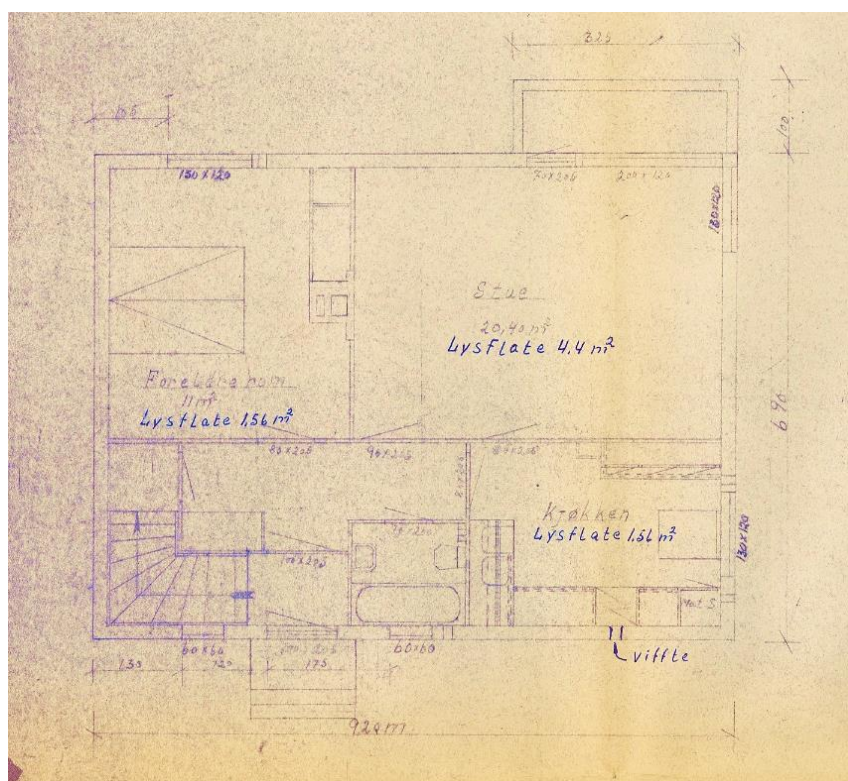
Figur 2-21 Fassade øst.
Tegning som lå vedlagt
byggemelding fra 1959.

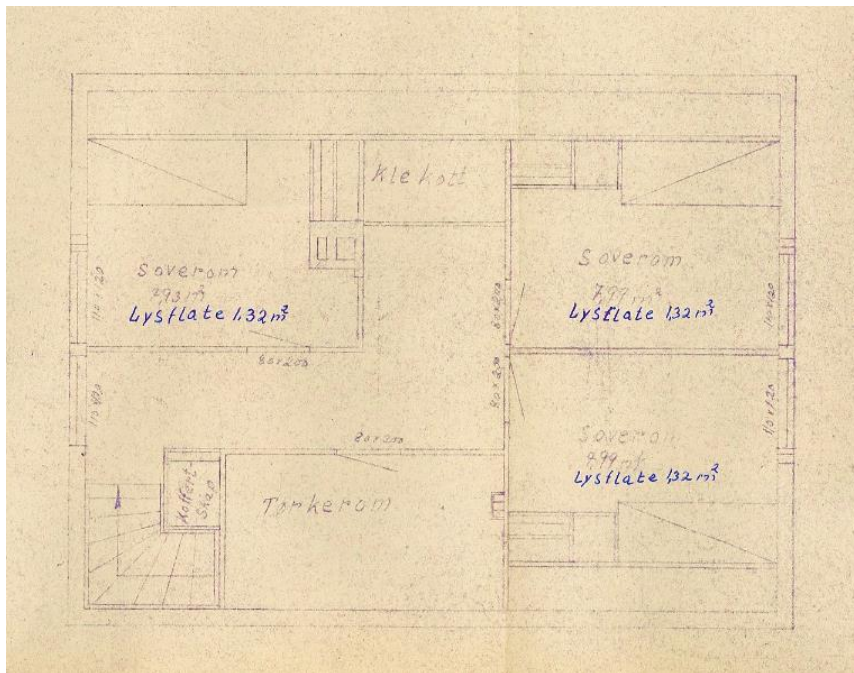
Figur 2-22 Snitt.
Tegning som lå vedlagt
byggemelding fra 1959.

Figur 2-23 Plantegning, underetasje. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1959.

Figur 2-24 Plantegning, første etasje. Vedlagt byggemelding fra 1959.

Figur 2-25 Plantegning, loftsetasje. Vedlagt byggemelding fra 1959.

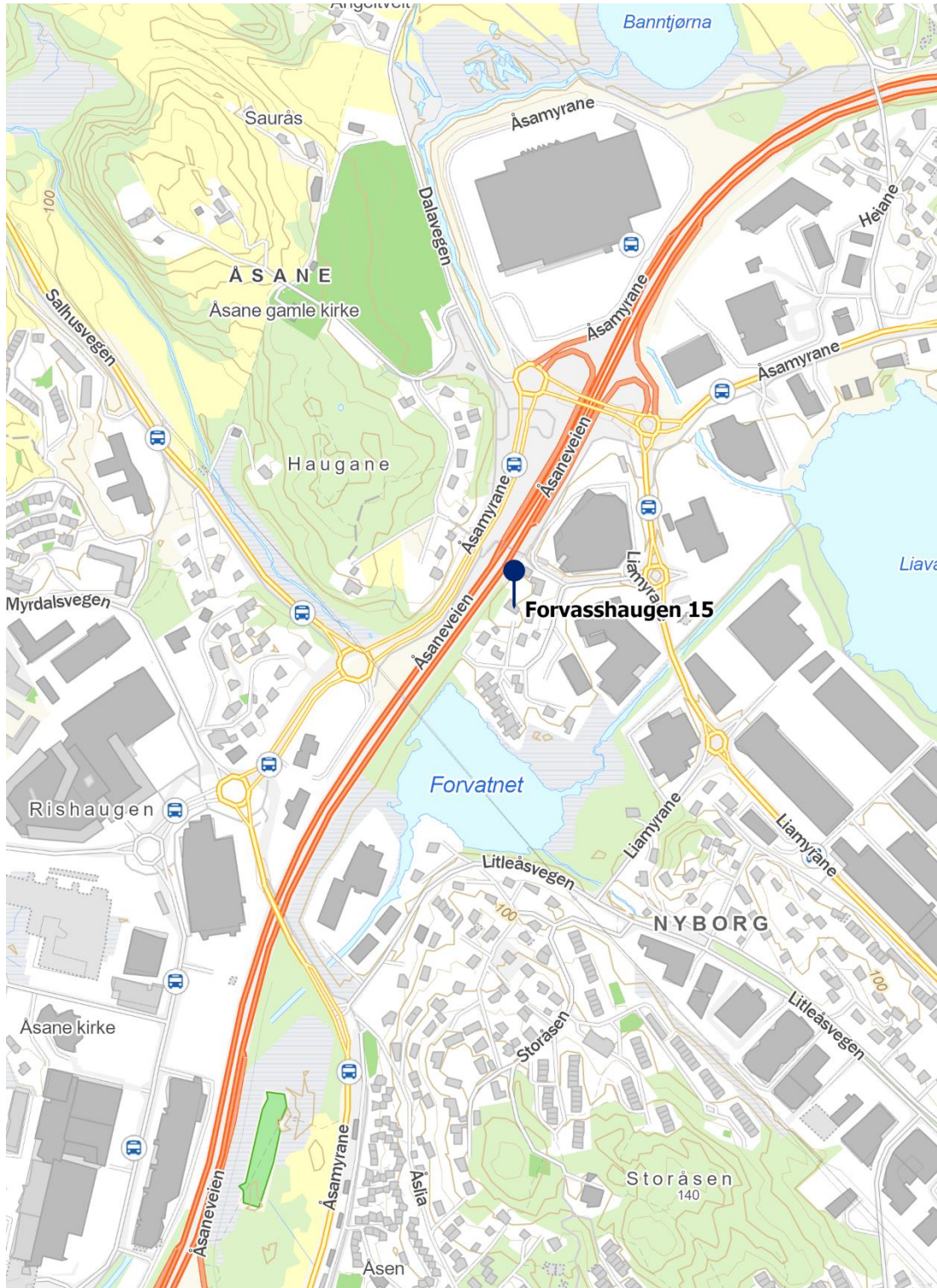
Kilde alle tegninger: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

2.4 Kilder

- Bergen kommune, Byggesaksarkivet.
- [Bergen byleksikon](#)
- Byantikvaren i Bergen, TILLEGG TIL Kulturminnegrunnlag Bybanen fra sentrum til Åsane Delrapport 2 2018): [Bergen kommune - Tilleggsrapporter til kulturminnegrunnlag: Bybanen fra sentrum til Åsane](#)

3 Forvasshaugen 15

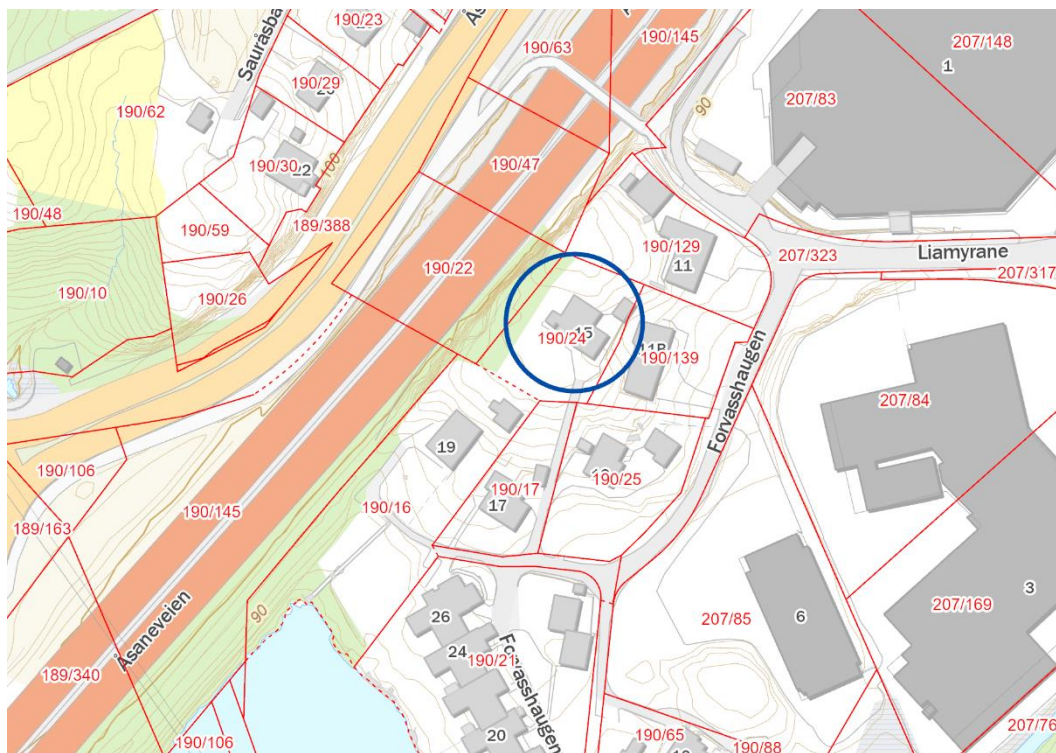
I det følgende gis en beskrivelse av dagens situasjon basert på tilgjengelig informasjon og og fotografier av bygningen tatt 04.04.2022.

Figur 3-1: Oversiktskart med eiendommen markert

3.1 Bygningsinformasjon og vernestatus

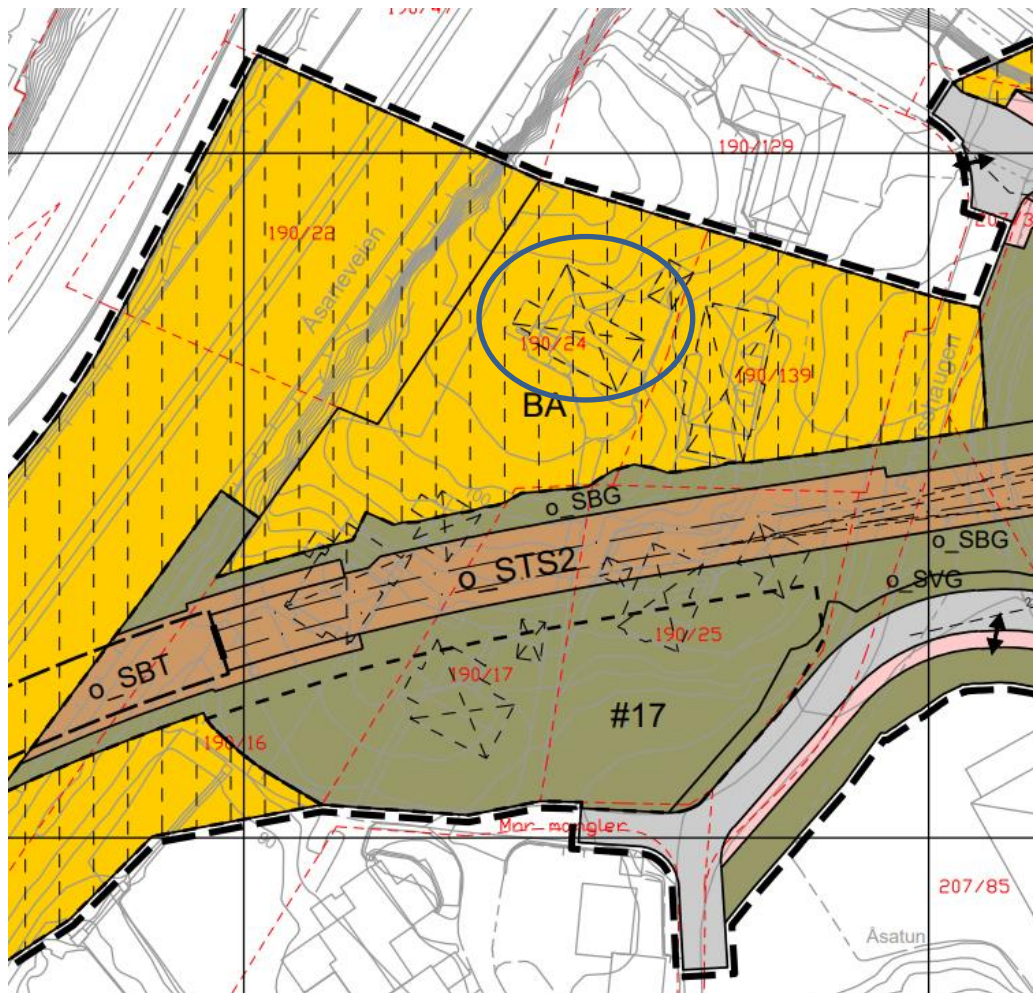
Fylke	Vestland	
Kommune	Bergen	
Adresse	Forvasshaugen 15	
Gnr/bnr	190/24	
Bygningsnr	139678338 139678346 (garasje)	
Byggeår	1954	
SEFRAK-ID	Ingen	
Askeladden-ID	Ingen	
Riksantikvarens NB-register	Nei	
Vernestatus	Omtalt i Byantikvarens «Tillegg til kulturminnegrunnlag». Delrapport 3, som et område med boligbebyggelse tilbake til 1930-årene. Delstrekning 4, Tertneskrysset – Vågsbotn.	
Planstatus	KDP Åsane sentrale deler, 2006: Avsatt til nåværende sentrumsformål - Byfortettingssone, samt H390_2, gul støysone og H220_3, rød støysone.	

Figur 3-2: Eiendomskart. Forvasshaugen 15 markert med blå sirkel.

3.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen

Banetraséen skal gå i bro over E39 og lander i Forvasshaugen. Hele boliggruppen ved den nordlige delen av Forvasshaugen (Forvasshaugen 11B, 13, 15, 17 og 19), bortsett fra det nordligste huset (Forvasshaugen 11), blir revet fordi banebroen over E39 lander på Forvasshaugen.

Figur 3-3 Utsnitt fra plankart. Forvasshaugen 15 markert med blå sirkel.

Figur 3-4: Utsnitt illustrasjonsplan. Bygningssmassen i Forvasshaugen 15 som forutsettes revet markert med sort linje, eiendomsgrænse med rød linje.

3.3 Beskrivelse av eiendommen

3.3.1 Kulturhistorisk kontekst, bygningsmiljø og bygningsbeskrivelse

Deler av Åsane senter er hovedsakelig utbygd med næring og bolig, men det står fortsatt igjen enkeltelement som forteller om jordbruksbygden fra tiden før området ble utbygd. Eksempel på dette er torvhusene ved Åsane kirke og steinbygningen like ved Horisont kjøpesenter. Dette er et av få områder der deler av den Trondhjemske postveien fortsatt er lesbar som et historisk element i landskapet (BYA 2018: 31).

Allerede i 1920 ble det etablert handelslag på Nyborg. Dette ble etter hvert et lite sentrum med forretning, meieri og post. Under andre verdenskrig bygde tyskerne en fangeleir på Saurås, like ved Åsane kirke. Leiren hadde plass til 150-200 fanger. Det er lite igjen av anlegget, men det kan fremdeles sees spor av bunker o.l. på høydedraget over leiren.

Ved Forvatnet ligger Forvasshaugen, med boligbebyggelse tilbake til 1930-årene. Det ligger også atriumhus med utsikt utover Forvatnet, som var et boligprosjekt fra 1970. Byggmester var Øyvind Nydal (BYA 2018: 31).

Figur 3-5 Flyfoto av Åsane og Nyborg. Forvasshaugen ligger midt i utsnittet. Kilde: 1881.no

Figur 3-6 Bebyggelsen på Forvasshaugen i 1965. Foto: Widerøe's Flyveselskap A/S. Kilde: Marcus, UiB.

Figur 3-7 Atriumhus ved Forvasshaugen fra 1970 i front, og Forvasshaugen 15 i bakkant (begge markert med røde, stiplede, sirkler). Kilde: 1881.no, skråfoto (hentet i 2022).

Alder, arkitektur og stilart: Forvasshaugen 15 ble oppført som tomannsbolig i 1954 etter tegninger fra Boligdirektoratet, datert 1951. Tomannsboligen er av typetegning nr. 406÷. Ferdigattest forelå i 1955. Arkitekturen er typisk for etterkrigstiden, og et såkalt Husbank-hus.

Bygningstype, konstruksjon og detaljer: Bygget er oppført som horisontal tomannsbolig i to etasjer, med loft- og kjelleretasje. Boligen har saltak, én pipestokk og er tekket med sorte takpanner. Utvendig er boligen kledd med liggende skråpanel. Grunnmur er oppført i betong med slemmet overflate. Bygget hadde opprinnelig kvadratiske to-ramsvinduer inndelt med horisontale sprosser i soverommene og på kjøkken. I første etasje var det terrassedør, og to-rams stuevindu uten sprosser. Baderomsvinduene var ett-rams med horisontal sprosse. Det var også vinduer i gavl og i kjeller.

Boligen inneholdt opprinnelig trapperom, gang, kjøkken, spisestue, stue og to soverom i hver etasje. I andre etasje var det utgang til balkong i sørvestre fasade.

Historiske foto:

Figur 3-8 1951 og 1970. Kilde: 1881.no

Figur 3-9 1980 og 2020. Kilde: 1881.no

3.3.2 Dagens situasjon: Endringer, bruk og tilstand

Bygningsmessige endringer: I dag består eiendommen av gruset gårdsplass, bolig med hage og en garasje. Utvendig kledning, vinduer og tak er skiftet siden byggeår. Vindusplasseringene er de samme, men åpningene er større og vinduene er endret til ett-rams uten sprosser. Takrenner og nedløp er i sort plast.

I 1976 ble det byggemeldt et tilbygg mot nordvest, i én etasje, med garasje i underetasje. Byggetillatelse ble gitt samme år, og midlertidig brukstillatelse ble gitt i 1978. Ansvarshavende var murer Alf Iversen og arkitekt var Johannes Larsen. Tilbygget har valmet tak, kledd med stående panel, og er i dag teknet med asfaltpapp.

Tilbygget inneholdt W.C, gang, arbeidsrom, bad og to soverom, samt nytt inngangsparti.

Stilart i dag: Med unntak av tilbygget i nordvest, og nytt inngangsparti, har tomannsboligen bevart sitt opprinnelig preg. Tydeligst er dette i fasade sørvest.

Dagens funksjon/bruk: Bygget er i bruk som horisontal tomannsbolig.

Tilstand: Bygget fremstår alminnelig vedlikeholdt.

3.3.3 Foto dagens situasjon

Figur 3-10 Skråfoto av fasade sør. Kilde: 1881.no.

Figur 3-11 Skråfoto av fasade nord. Kilde: 1881.no.

Figur 3-12 Skråfoto av fasade vest. Kilde: 1881.no.

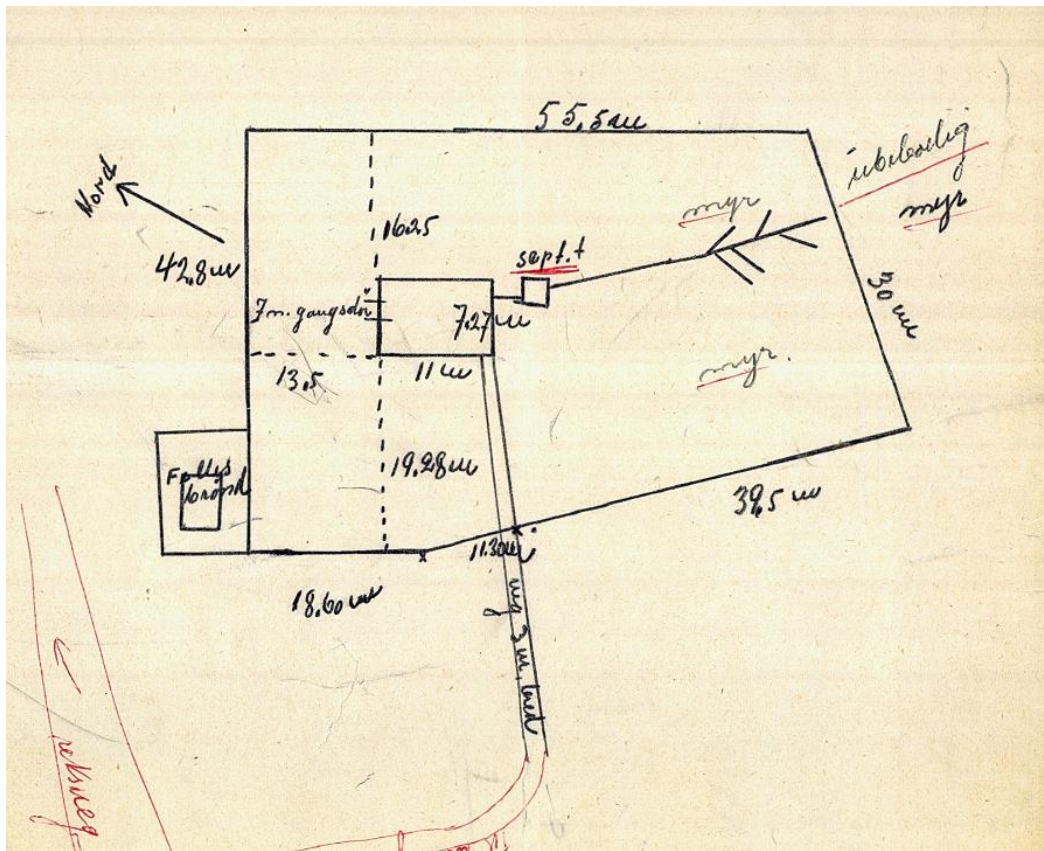

Figur 3-13 Skråfoto av fasade øst. Kilde: 1881.no.

Figur 3-14 Foto av fasade sør. Foto: Norconsult.

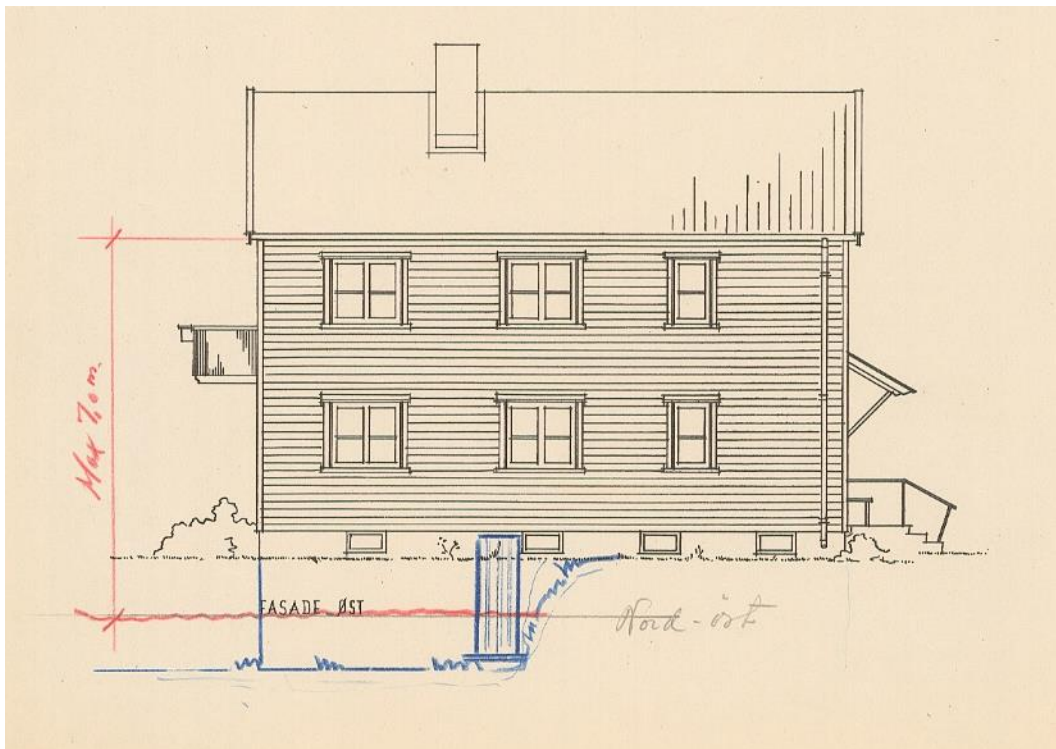
3.3.4 Tegninger

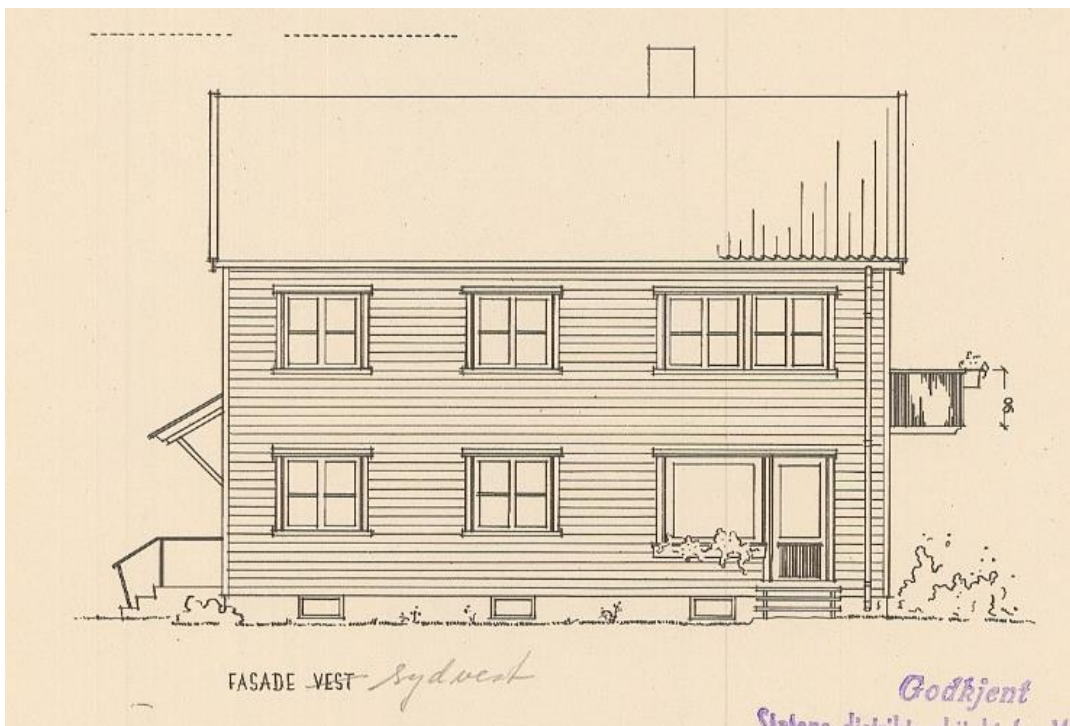
Figur 3-15 Situasjonsplan som lå vedlagt byggemelding fra 1954. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

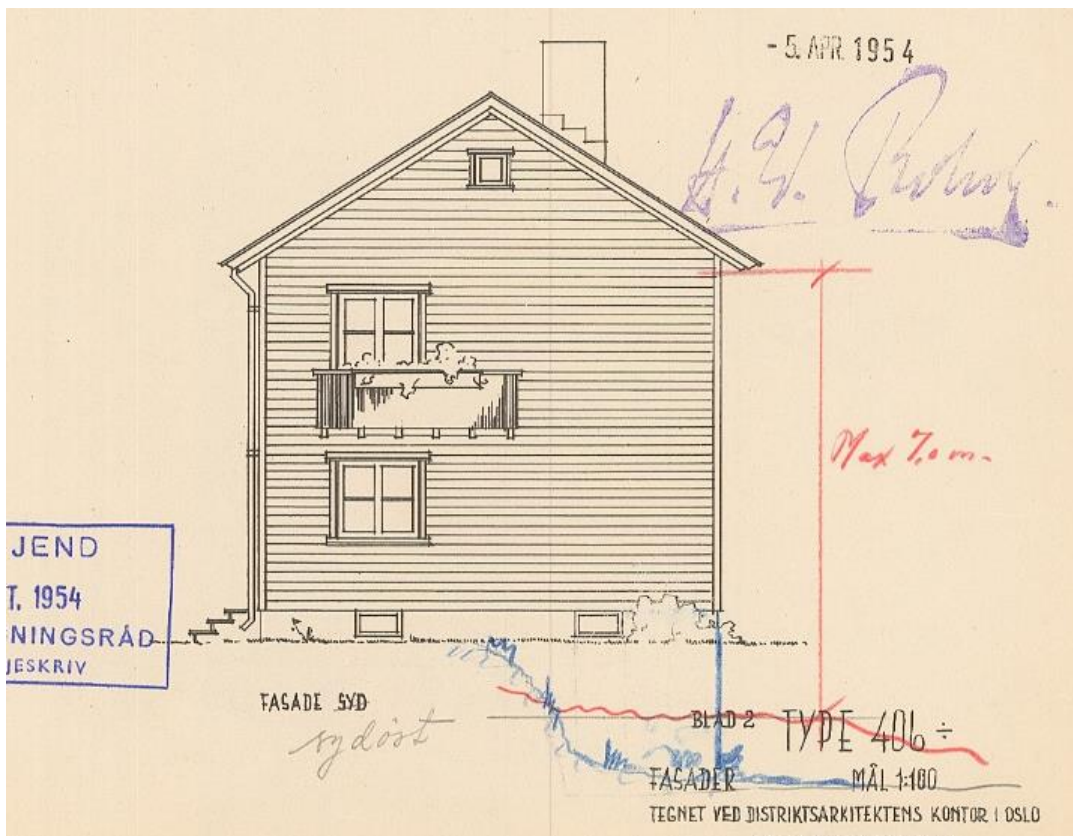
Figur 3-16 Fasade nordvest. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1954. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

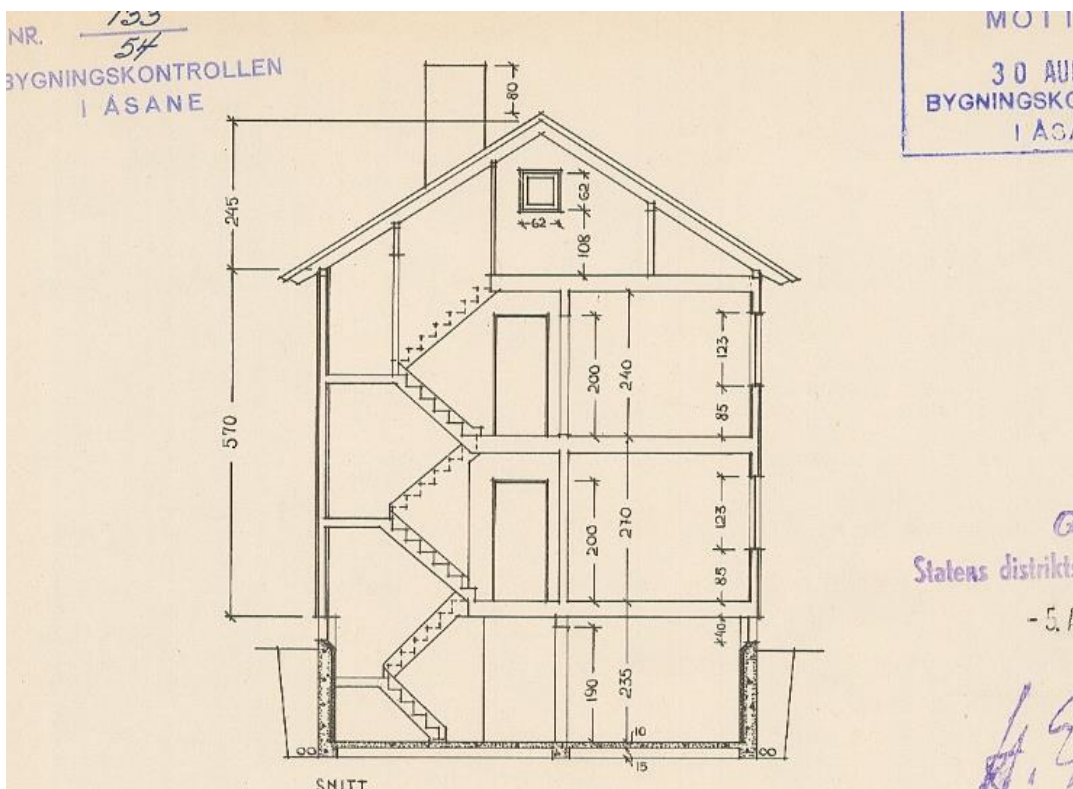
Figur 3-17 Fasade nordøst. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1954. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

Figur 3-18 Fasade sørvest. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1954. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

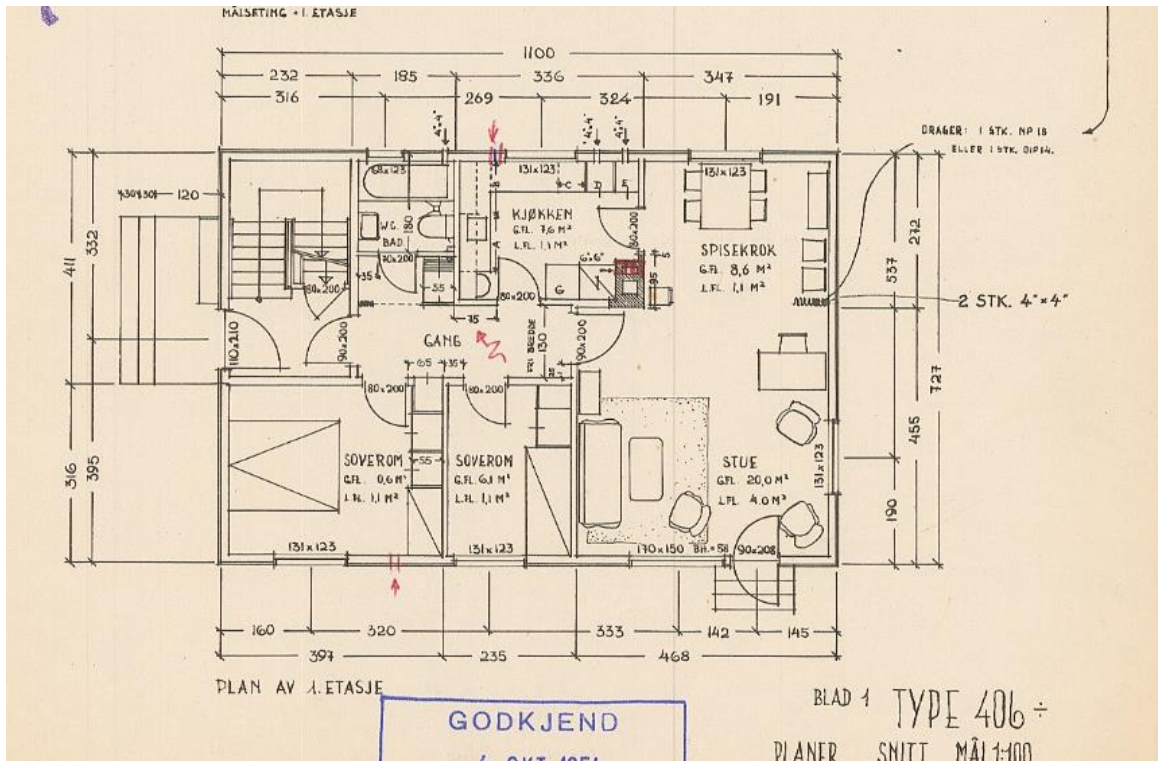

Figur 3-19 Fasade sørvest. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1954. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

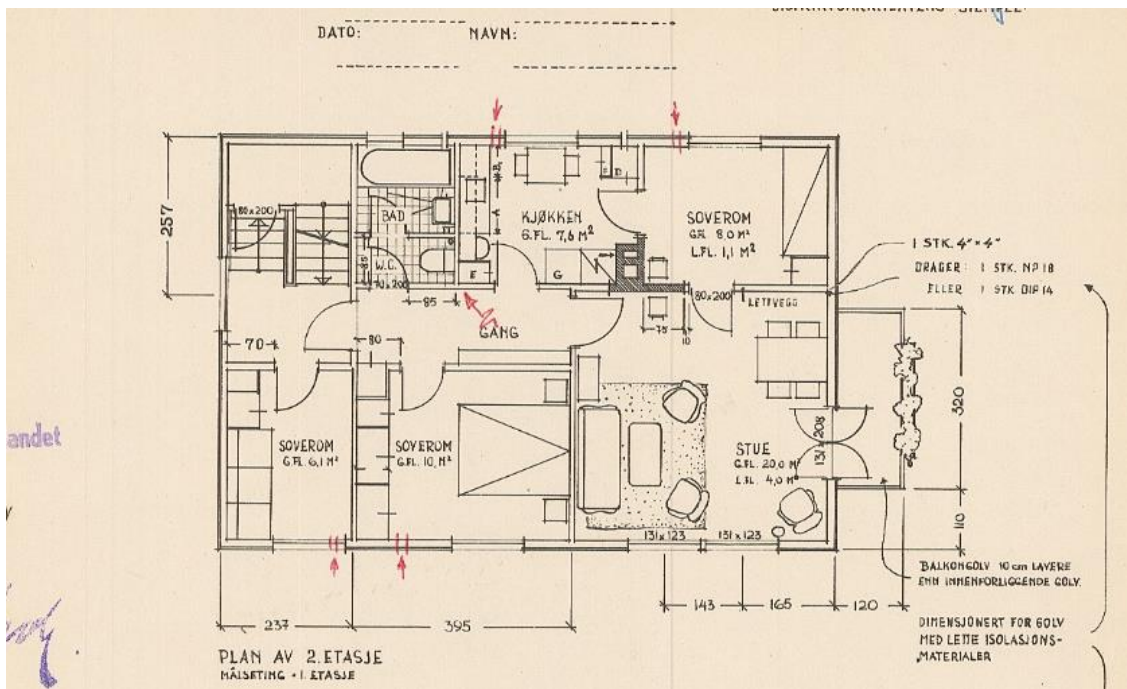

Figur 3-20 Snitt. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1954. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

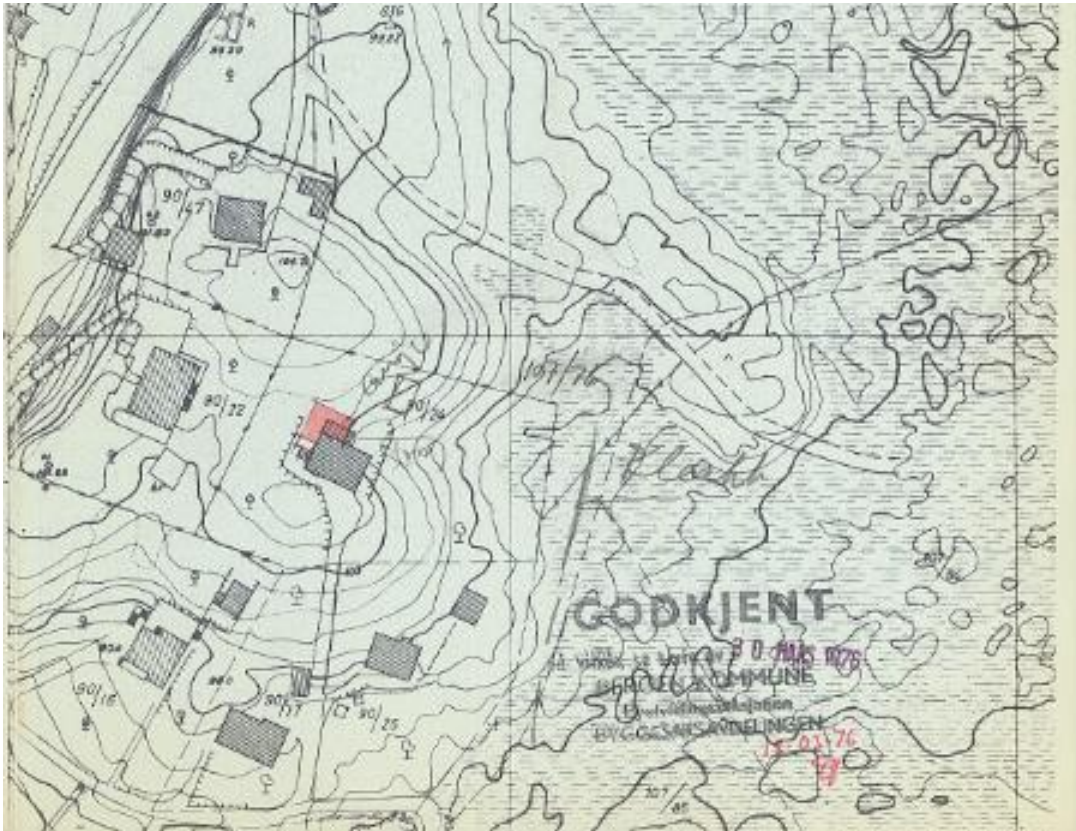

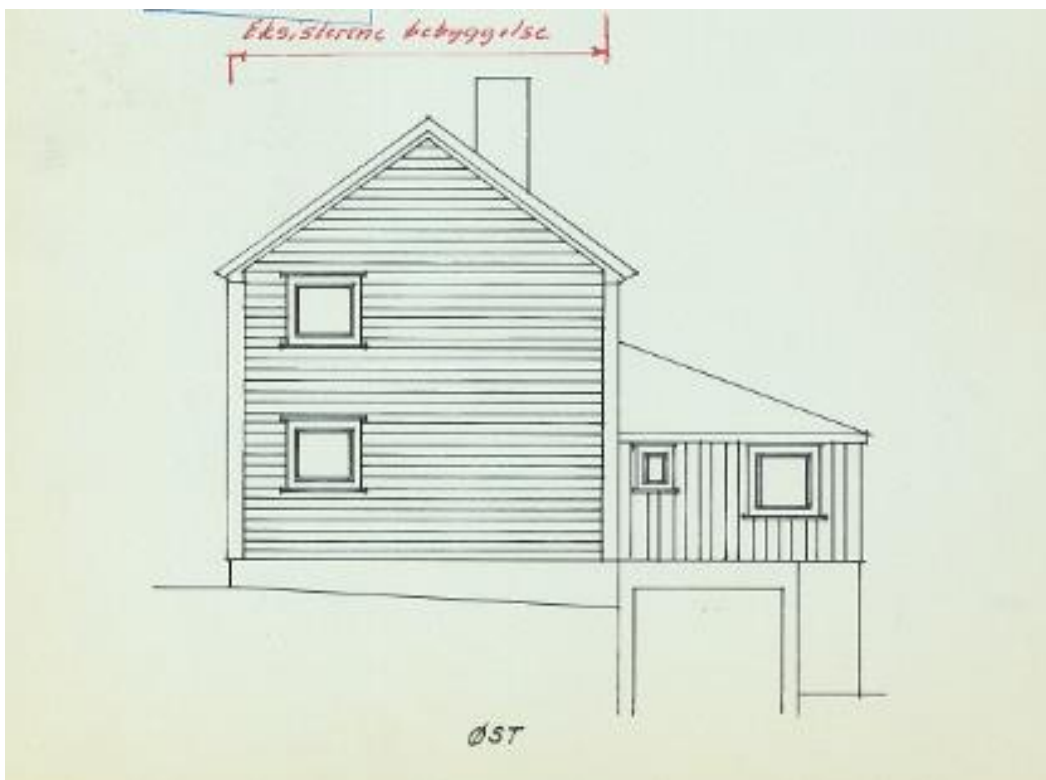
Figur 3-21 Plantegning, 1. etg. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1954. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

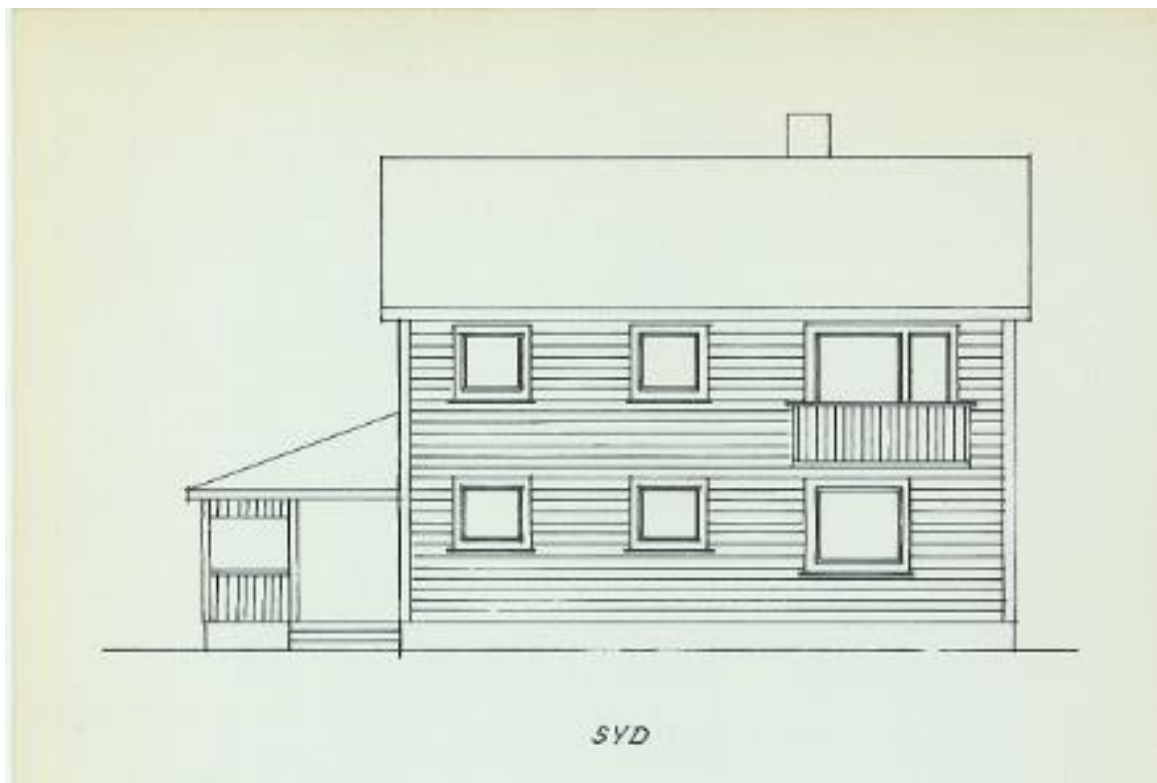
Figur 3-22 Plantegning, 2. etg. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1954. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

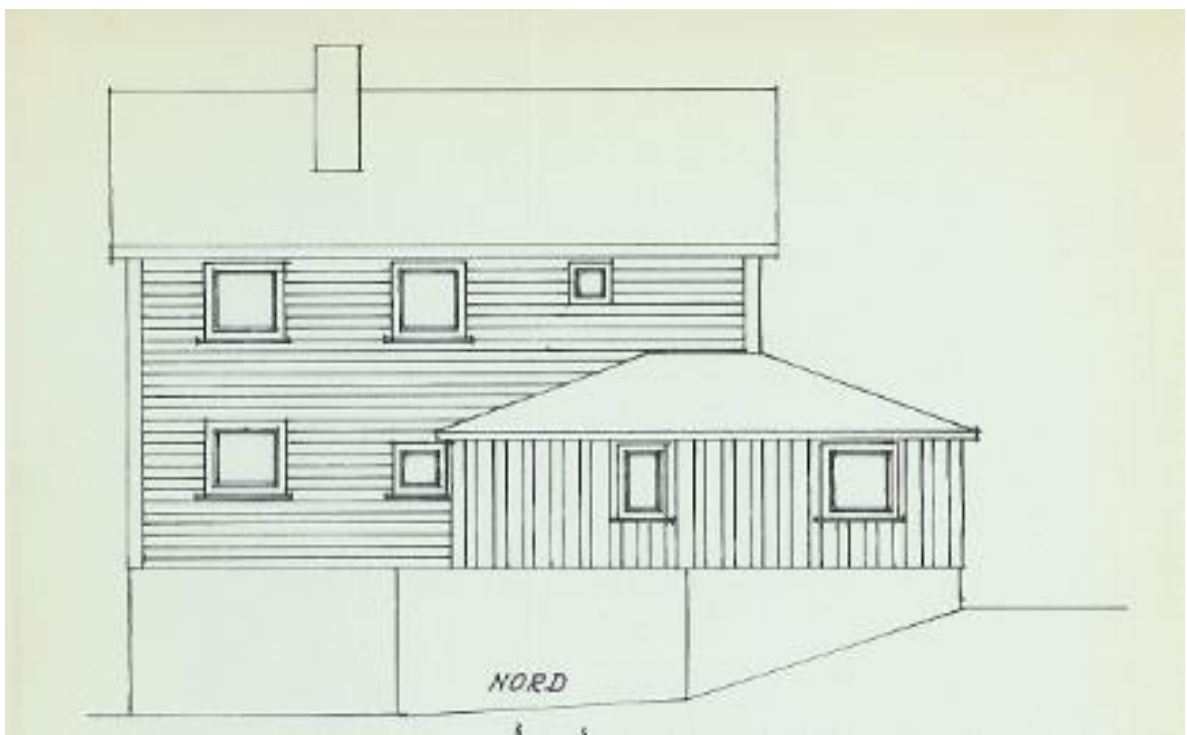
Figur 3-23 Situasjonsplan. Kart som lå vedlagt byggemelding fra 1975. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

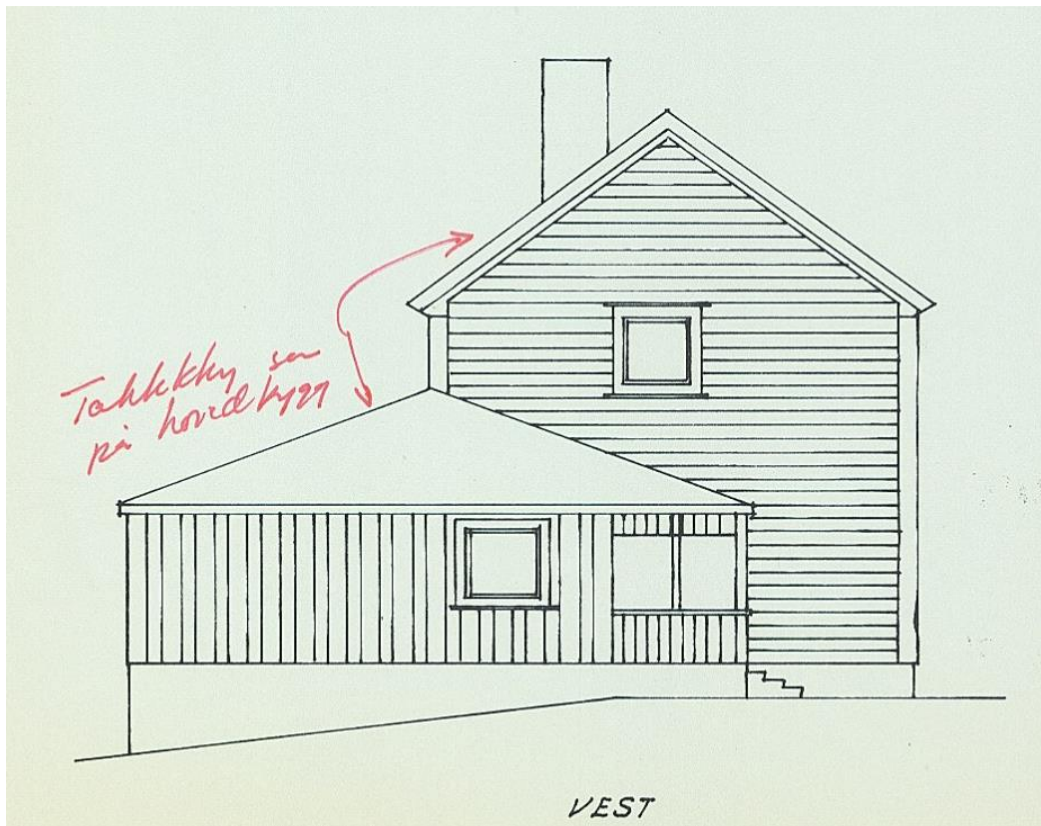
Figur 3-24 Fasade øst. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1975. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

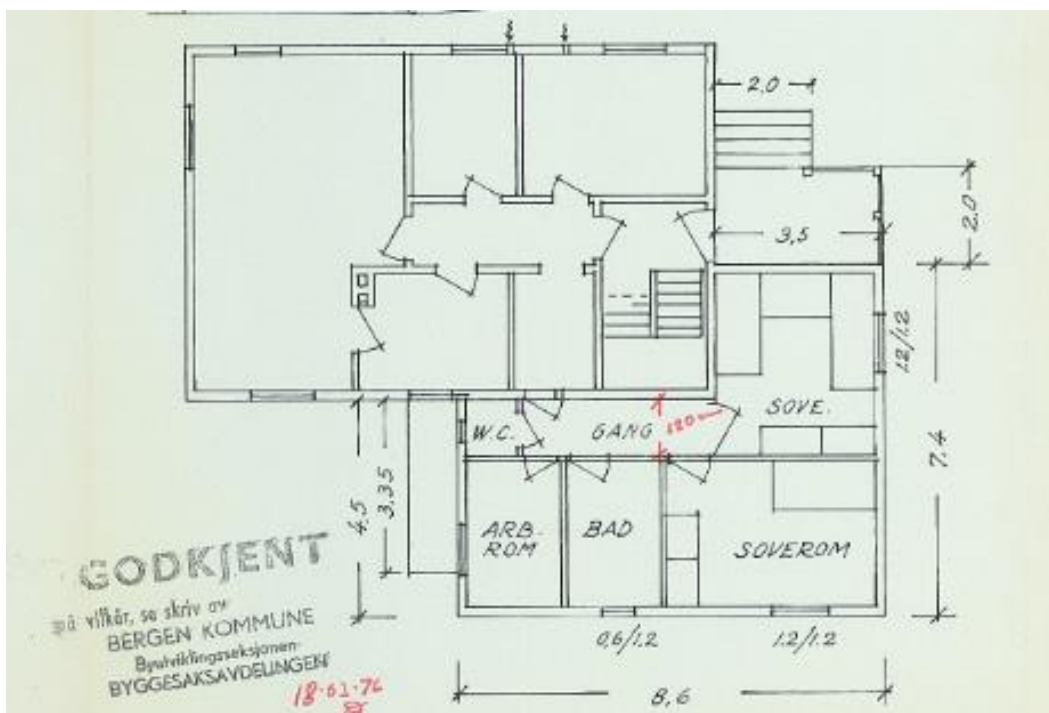
Figur 3-25 Fasade syd. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1975. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

Figur 3-26 Fasade nord. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1975. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

Figur 3-27 Fasade vest. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1975. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

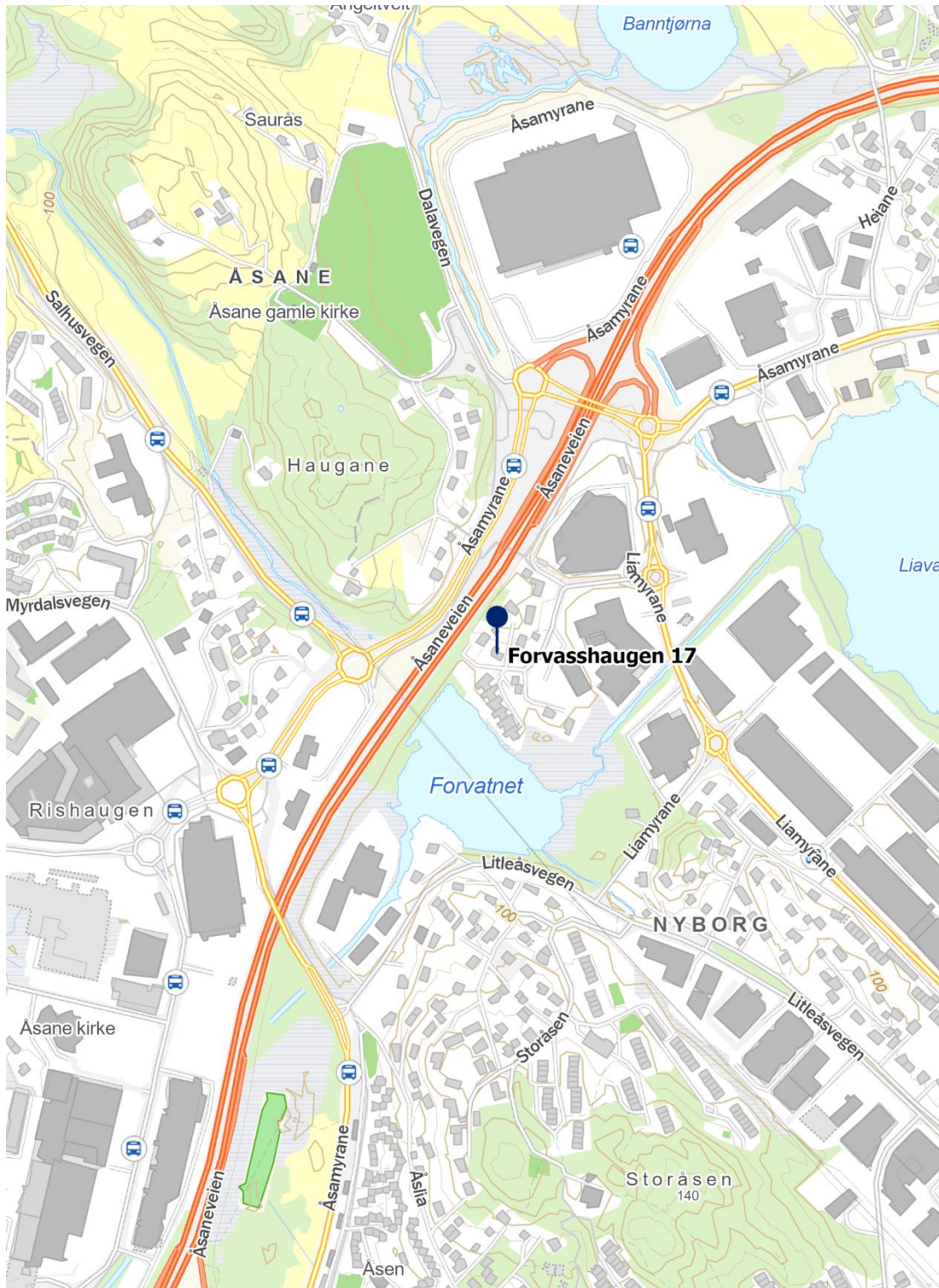
Figur 3-28 Plantegning. Tegning som lå vedlagt byggemelding fra 1975. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

3.4 Kilder

- Bergen kommune, Byggesaksarkivet.
- [Bergen byleksikon](#)
- Byantikvaren i Bergen, TILLEGG TIL Kulturminnegrunnlag Bybanen fra sentrum til Åsane Delrapport 2 2018): [Bergen kommune - Tilleggsrapporter til kulturminnegrunnlag: Bybanen fra sentrum til Åsane](#)

4 Forvasshaugen 17

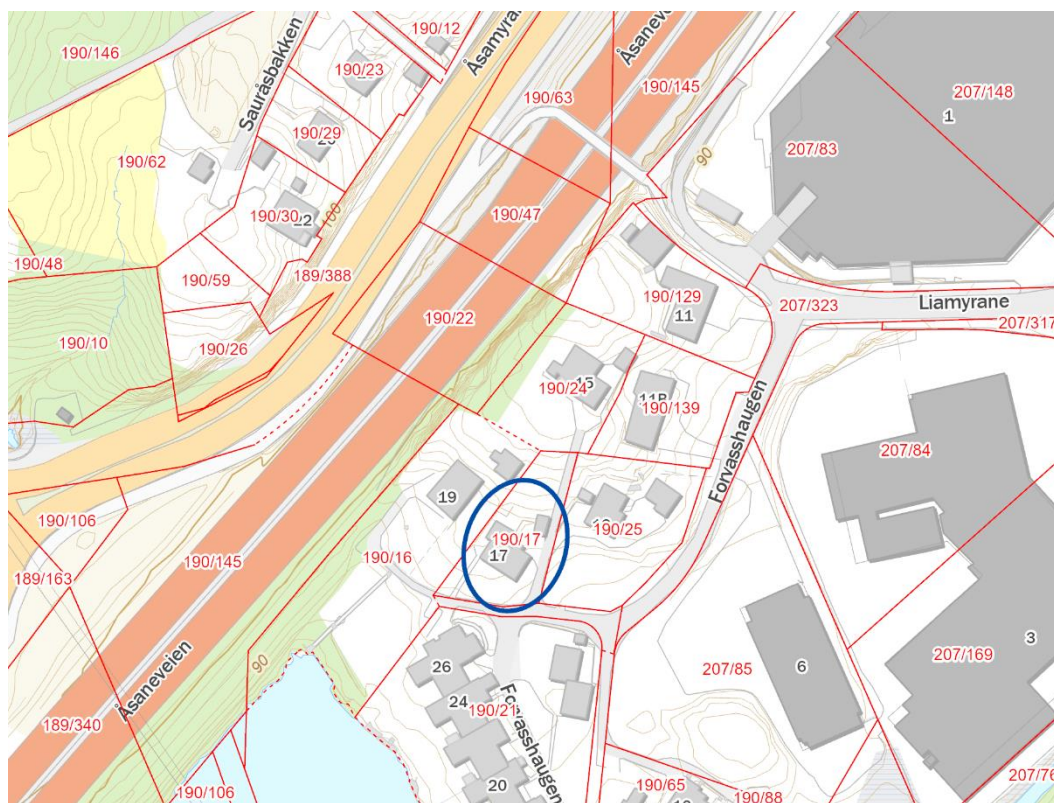
I det følgende gis en beskrivelse av dagens situasjon basert på tilgjengelig informasjon og fotografier av bygningen tatt 04.04.2022.

Figur 4-1: Oversiktskart med eiendommen markert

4.1 Bygningsinformasjon og vernestatus

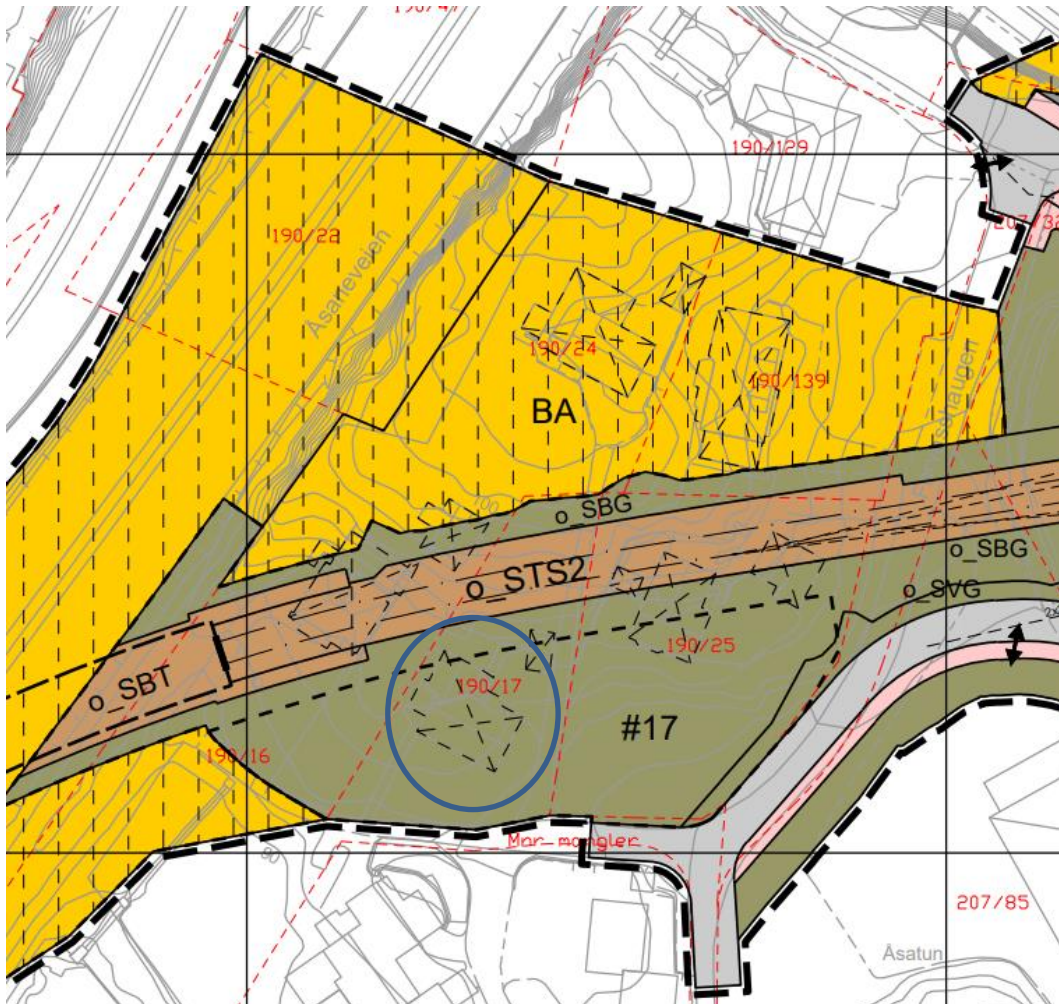
Fylke	Vestland	
Kommune	Bergen	
Adresse	Forvasshaugen 17	
Gnr/bnr.	190/17	
Bygningsnr	139678257 139678265 (garasje)	
Byggeår	1958 - 1960	
SEFRAK-ID	Ingen	
Askeladden-ID	Ingen	
Riksantikvarens NB-register	Nei	
Vernestatus	Omtalt i Byantikvarens «Tillegg til kulturminnegrunnlag». Delrapport 3, som et område med boligbebyggelse tilbake til 1930-årene. Delstrekning 4, Tertneskrysset – Vågsbotn.	
Planstatus	KDP Åsane sentrale deler, 2006: Avsatt til nåværende sentrumsformål - Byfortettingssone, samt H390_2, gul støysone og H220_3, rød støysone.	

Figur 4-2: Eiendomskart. Forvasshaugen 17 markert med blå sirkel.

4.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen

Banetraséen skal gå i bro over E39 og lander i Forvasshaugen. Hele boliggruppen ved den nordlige delen av Forvasshaugen (Forvasshaugen 11B, 13, 15, 17 og 19), bortsett fra det nordligste huset (Forvasshaugen 11), blir revet fordi banebroen over E39 lander på Forvasshaugen.

Figur 4-3 Utsnitt fra plankart. Forvasshaugen markert med blå sirkel.

Figur 4-4: Utsnitt illustrasjonsplan. Bygningssmassen i Forvasshaugen 17 som forutsettes revet markert med sort linje, eiendomsgrense med rød linje.

4.3 Beskrivelse av eiendommen

4.3.1 Kulturhistorisk kontekst, bygningsmiljø og bygningsbeskrivelse

Deler av Åsane senter er hovedsakelig utbygd med næring og bolig, men det står fortsatt igjen enkeltelement som forteller om jordbruksbygden fra tiden før området ble utbygd. Eksempel på dette er torvhusene ved Åsane kirke og steinbygningen like ved Horisont kjøpesenter. Dette er et av få områder der deler av den Trondhjemske postveien fortsatt er lesbar som et historisk element i landskapet (BYA 2018: 31).

Allerede i 1920 ble det etablert handelslag på Nyborg. Dette ble etter hvert et lite sentrum med forretning, meieri og post. Under andre verdenskrig bygde tyskerne en fangeleir på Saurås, like ved Åsane kirke. Leiren hadde plass til 150-200 fanger. Det er lite igjen av anlegget, men det kan fremdeles sees spor av bunker o.l. på høydedraget over leiren (BYA 2018: 31).

Ved Forvatnet ligger Forvasshaugen, med boligbebyggelse tilbake til 1930-årene og frem til nyere tid. Det ligger også atriumhus med utsikt utover Forvatnet, som var et boligprosjekt fra 1970. Byggmester var Øyvind Nydal (BYA 2018: 31).

Figur 4-5 Flyfoto av Åsane og Nyborg. Forvasshaugen ligger midt i utsnittet. Kilde: 1881.no

Figur 4-6 Atriumhus ved Forvasshaugen fra 1970 i front, og Forvasshaugen 17 i bakkant (markert med røde, stiplede, sirkler). Kilde: 1881.no, skråfoto (hentet i 2022).

Alder, arkitektur og stilart: Forvasshaugen 17 ble oppført som enebolig i 1958-1960. Boligen ble byggemeldt i 1958, og byggetillatelse ble gitt samme år. Ferdigattest forelå i 1960.

Eneboligen er et såkalt «Rødlandshus», typetegning nr. 4. Rødlandshusene var blant de første norske typehusene, utviklet av byggmester Arthur Rødland og tilpasset Husbankens arealkrav. Eneboligen var tiltenkt for «hvermann», og ble markedsført som en moderne bolig som hadde den «hurtigste byggemåte og den billigste pris». Eneboligen var en nøktern, lang og smal hustype, med saltak og kjeller i sokkeletasjen. Hustypen var tilpasset det vestlandske terrenget (Ard arealplan 2017: 5).

Figur 4-7 Annonse for Rødlandshus i magasinet «Huset vårt», Nr. 2 1962 – 4 årgang. Foto: Grethe Johnsrud. Kilde: Digitalt museum.

Bygningstype, konstruksjon og detaljer: Bygningen er oppført som enebolig i to etasjer, bygd på fjell. Første etasje er oppført med en høy sokkeletasje av pusset betongmur. Andre etasje er oppført i lett bindingsverk og kledd med liggende skråpanel. Boligen har saltak tekket med røde takpanner. Opprinnelig hadde boligen én pipestokk og ett-rams vinduer uten sprosser i første etasje og topphengslade kjellervinduer i underetasjen. Stuevinduet var større, med en ramme inndelt i to fag med horisontal utenpåliggende sprosse. Takrenner og nedløp er av sort plast.

Boligen inneholdt opprinnelig trapperom, bod, vaskerom, vedkjeller i underetasjen, og vindfang, kjøkken, spisestue og tre soverom i første etasje. På innsendte originaltegninger er det inntegnet en garasje mot nord. Denne ble trolig aldri bygd bygget, men heller plassert langs oppkjørselen til naboeiendommen, slik som i dag.

Historiske foto:

Figur 4-8 Flyfoto fra 1965 av eiendommen sett fra sør. Foto: Widerøe's Flyveselskap A/S. Kilde: Marcus, UiB.

Figur 4-9 Flyfoto fra hhv. 1951 og 1970. Kilde: 1881.no.

Figur 4-10 Flyfoto fra hhv. 1980 og 2020. Kilde: 1881.no.

4.3.2 Dagens situasjon: Endringer, bruk og tilstand

Bygningsmessige endringer: Ved befaring bestod eiendommen av enebolig og garasje med asfaltert gårdsplass og opparbeidet hage. Vinduene har fått utenpåliggende «falske» sprosser.

I 1971 ble boligen tilbygd med peisestue og terrasse mot nord. Arkitekt var MNAL Carl Ingolf Jensen. Tilbygget er oppført i samme stil som hovedvolumet. Etter tilbygging fikk boligen to piper.

Stilart i dag: Eneboligen er endret siden byggeår, men er fortsatt lesbar for sin tid. Det er fasaden mot vei (fasade sør) som fremstår mest opprinnelig.

Dagens funksjon/bruk: Bygget er i bruk som enebolig.

Tilstand: Bygget fremstår alminnelig godt vedlikeholdt.

4.3.3 Foto dagens situasjon

Figur 4-11 Fotografi av fasade øst. Foto: Norconsult.

Figur 4-12 Fotografi av fasade sørøst. Foto: Norconsult.

Figur 4-13 Fotografi av fasade nordøst. Foto: Norconsult.

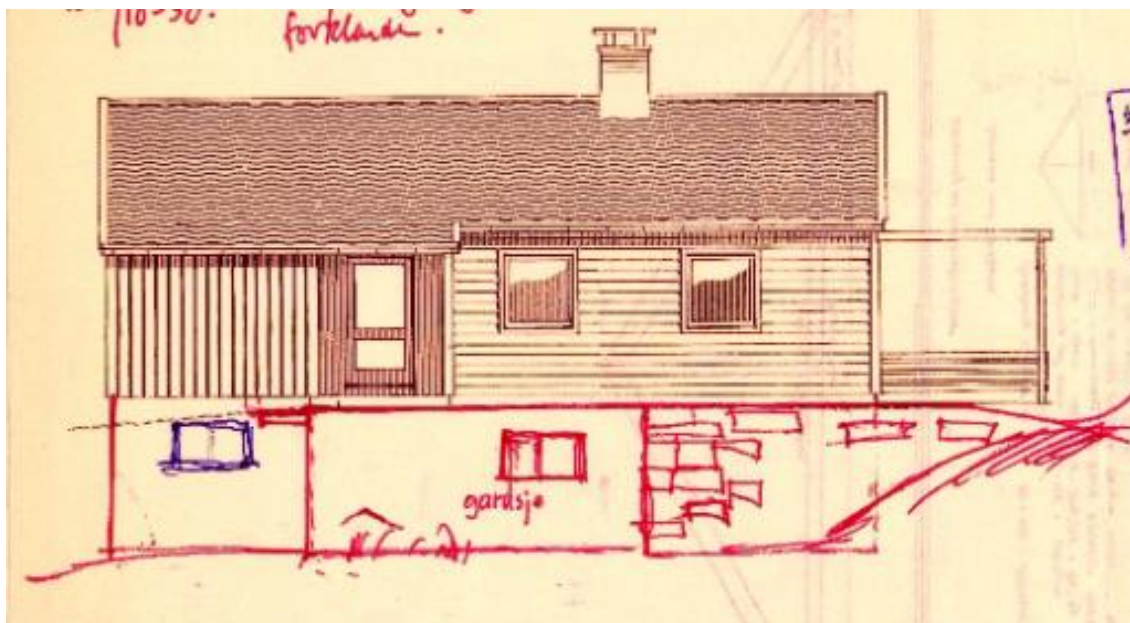

Figur 4-14 Fotografi av fasade nord. Foto: Norconsult.

4.3.4 Tegninger

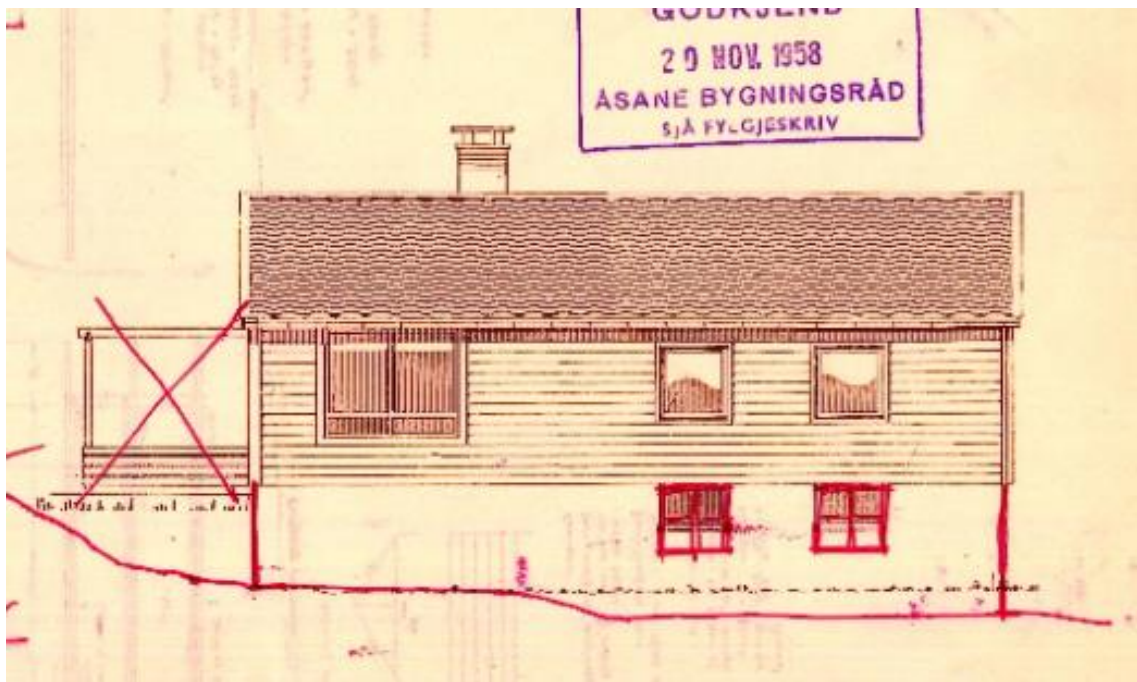

Figur 4-15 Situasjonskart. Vedlagt byggemeldingen fra 1958. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

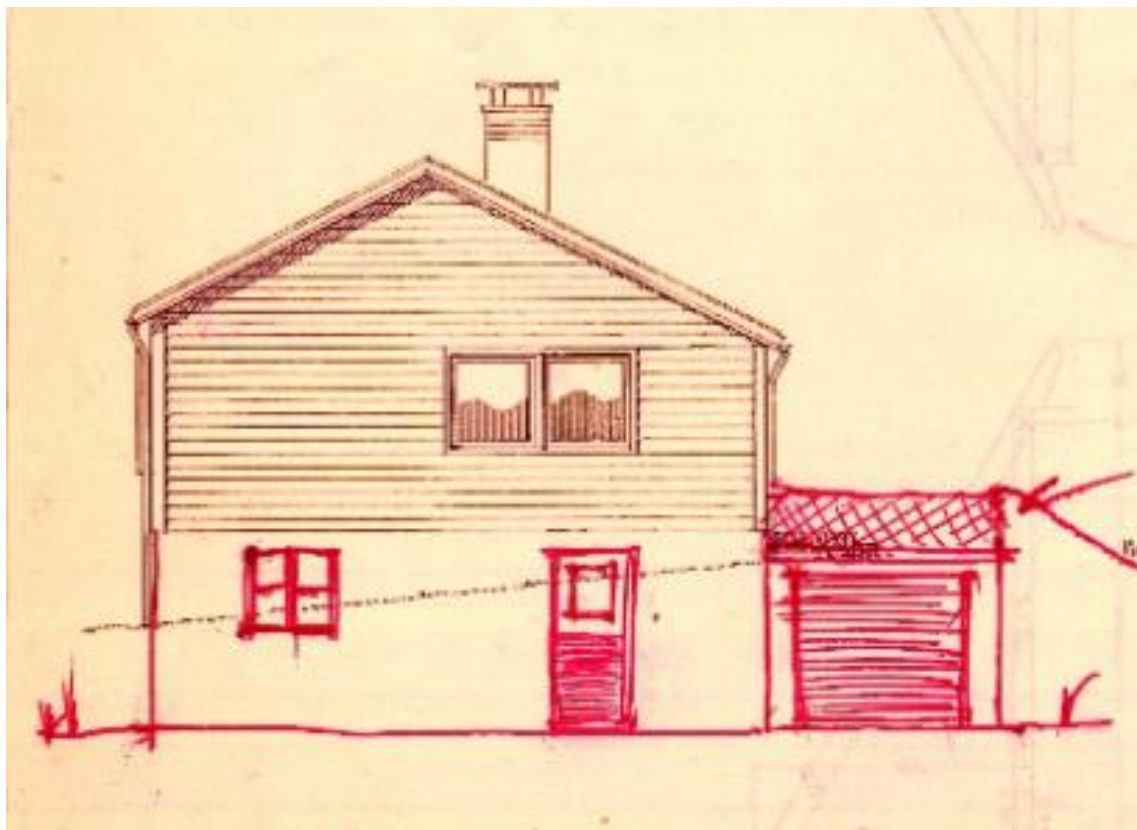

Figur 4-16 Fasade nord. Vedlagt byggemelding fra 1958. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

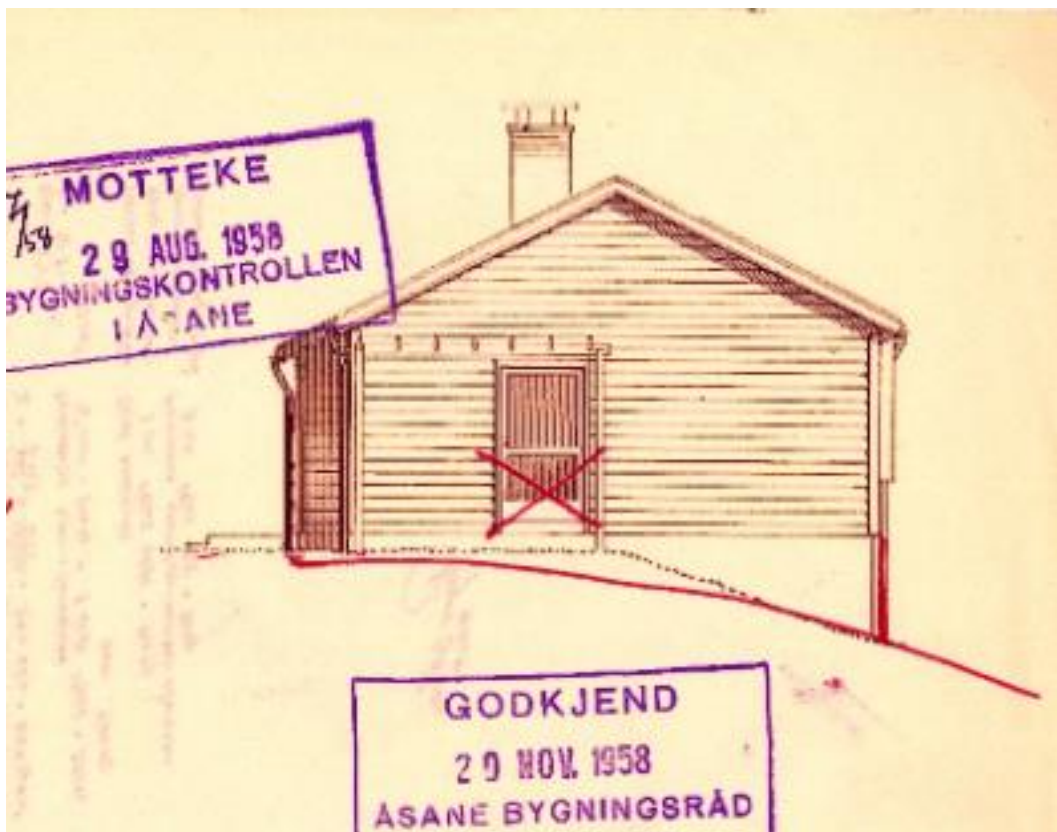

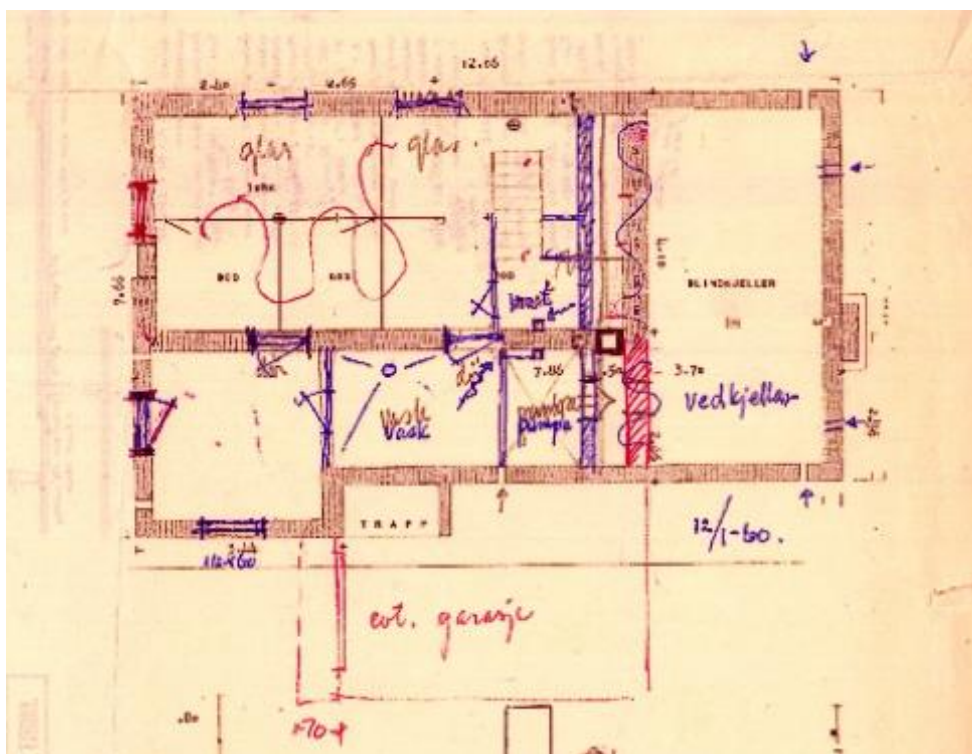
Figur 4-17 Fasade sør. Vedlagt byggemelding fra 1958. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

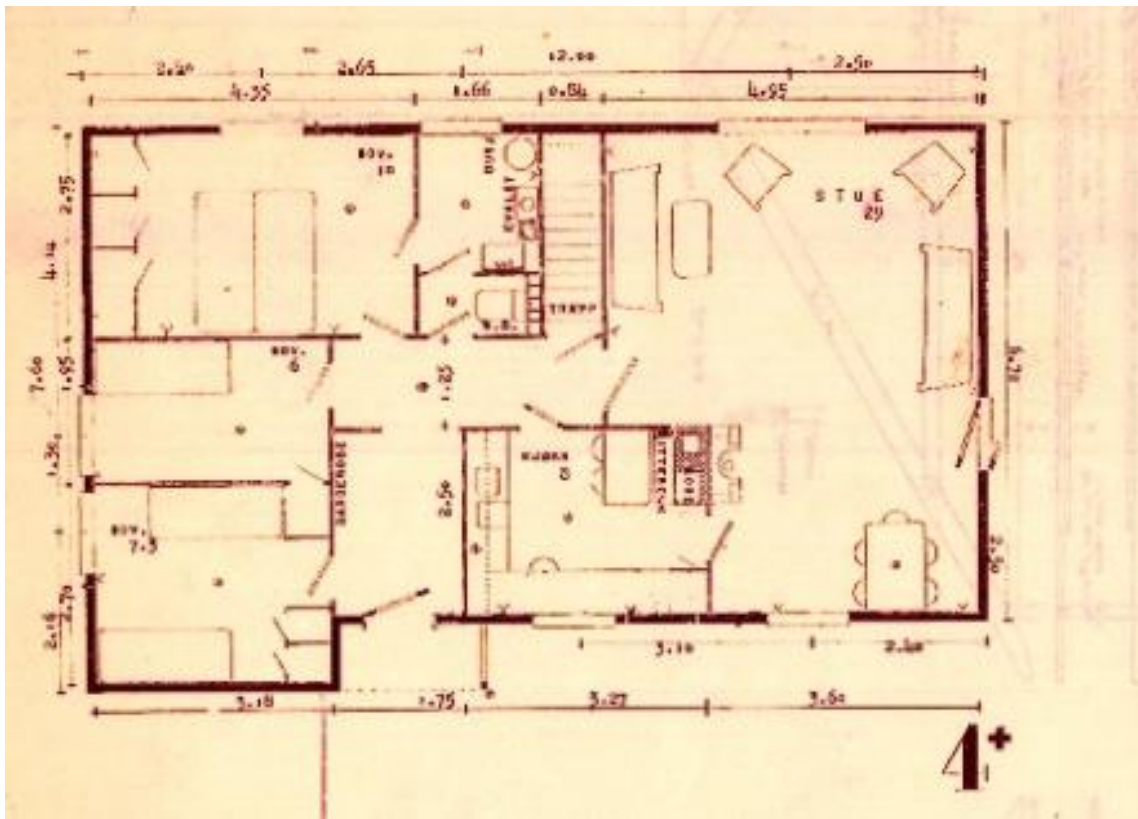
Figur 4-18 Fasade øst. Vedlagt byggemelding fra 1958. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

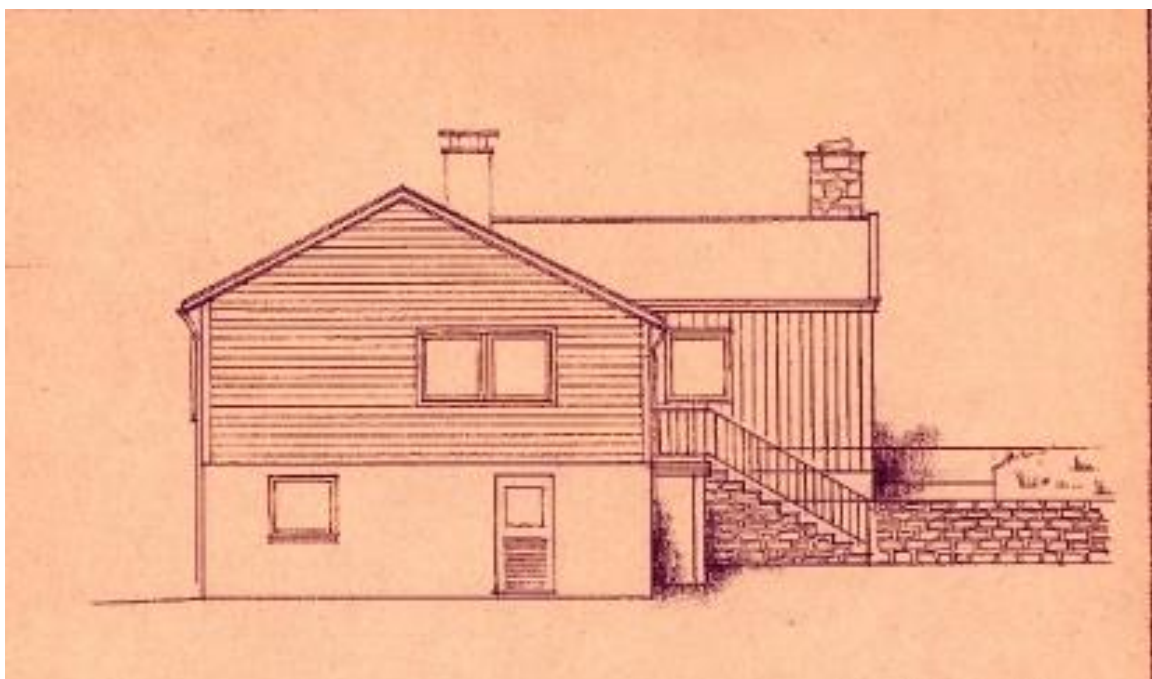
Figur 4-19 Fasade vest. Vedlagt byggemelding fra 1958. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

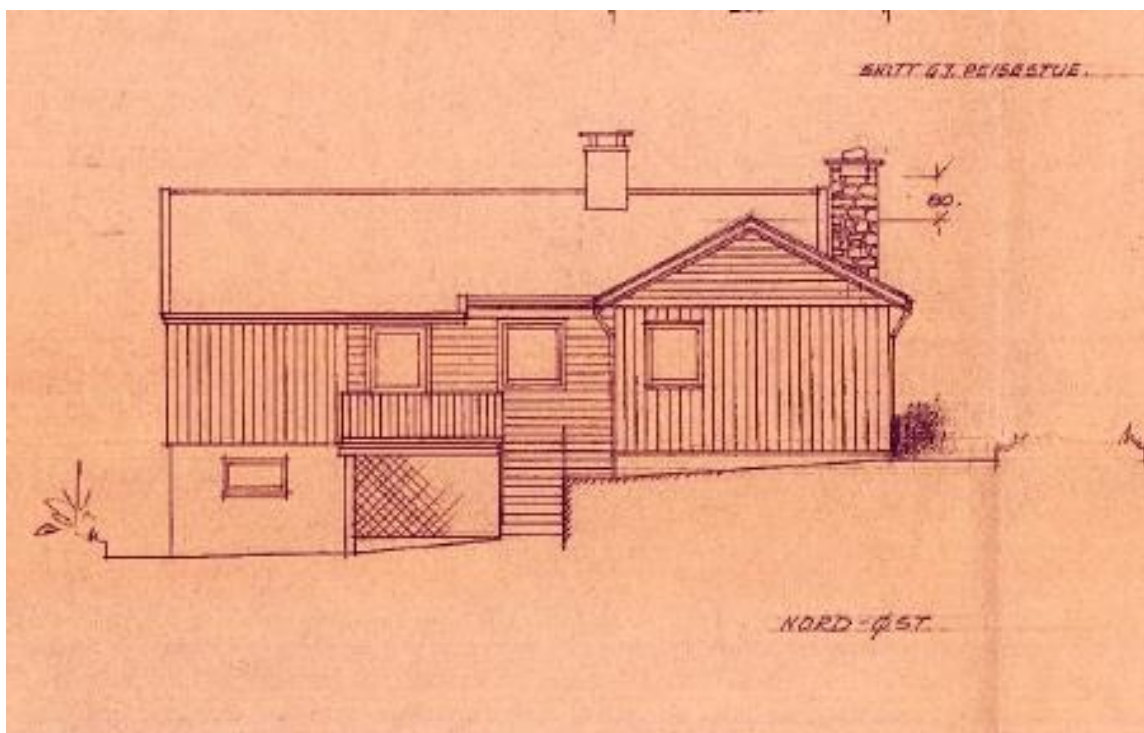
Figur 4-20 Planløsning, underetasjen. Vedlagt byggemelding fra 1958. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

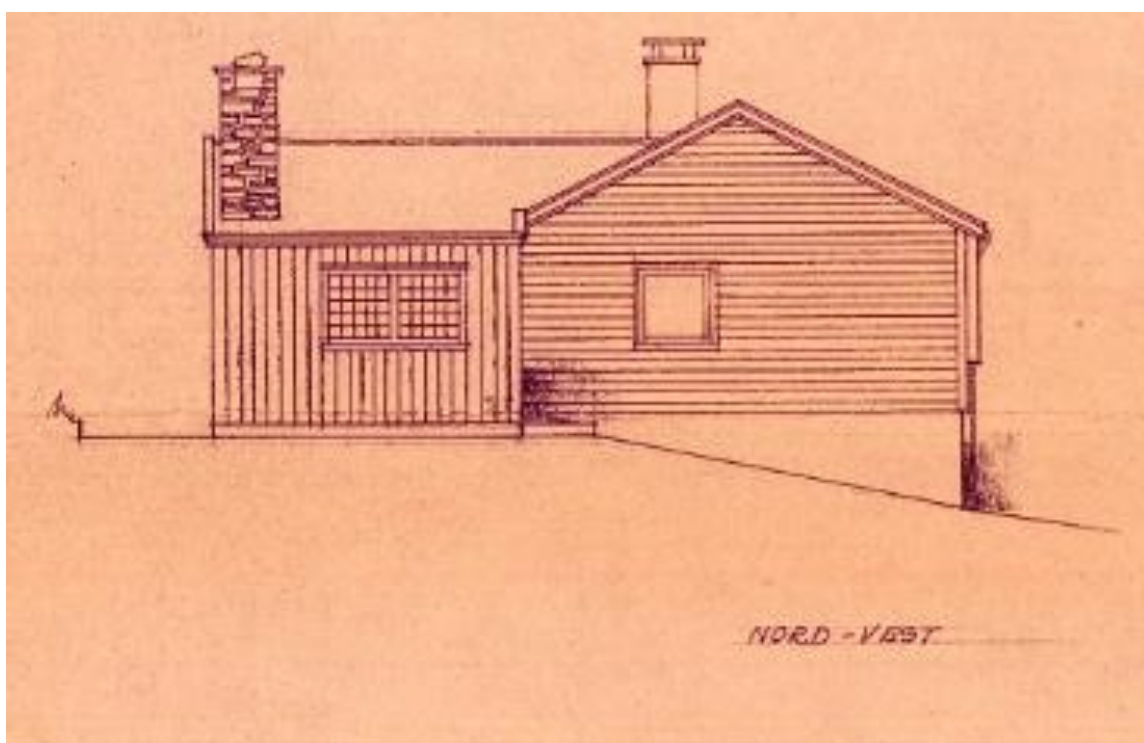
Figur 4-21 Planløsning, første etasje. Vedlagt byggemelding fra 1958. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

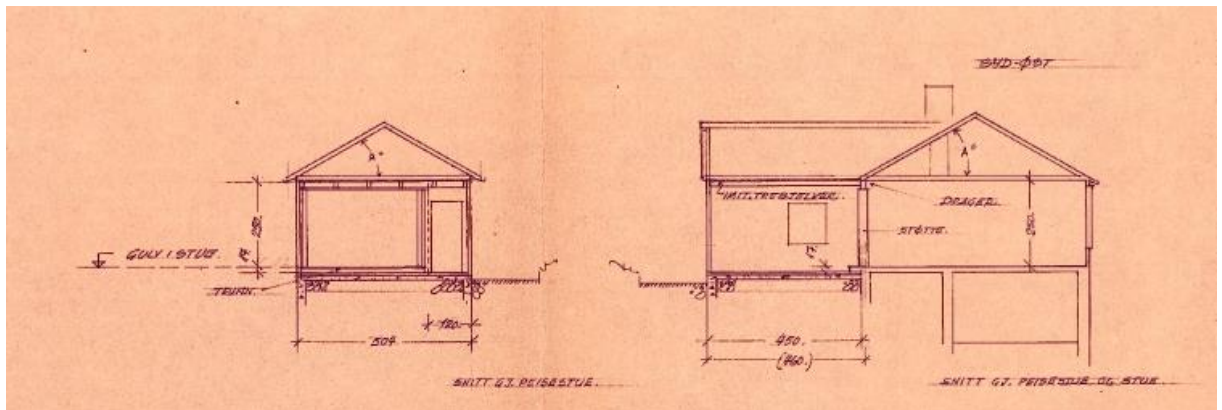
Figur 4-22 Fasade øst. Vedlagt byggemelding fra 1971. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

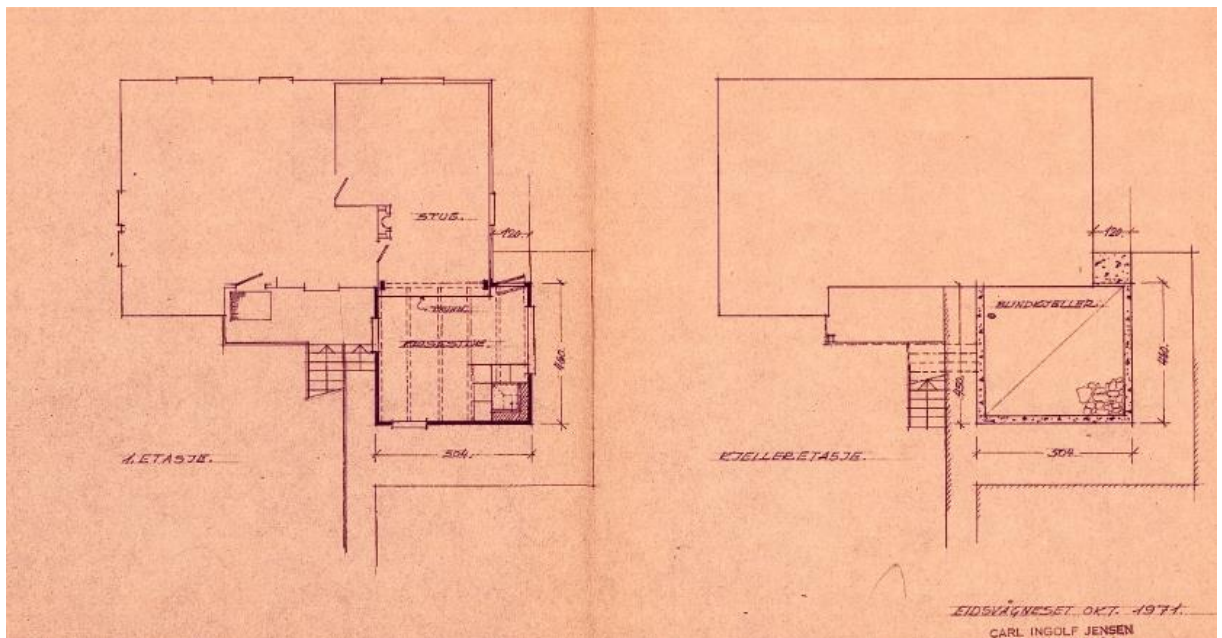
Figur 4-23 Fasade nordøst. Vedlagt byggemelding fra 1971. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet

Figur 4-24 Fasade nordvest. Vedlagt byggemelding fra 1971. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet

Figur 4-25 Tegning av snitt. Vedlagt byggemelding fra 1971. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet

Figur 4-26 Planløsning for det nye tilbygget. Vedlagt byggemelding fra 1971. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet

4.4 Kilder

- Bergen kommune, Byggesaksarkivet.
- [Bergen byleksikon](#)
- Byantikvaren i Bergen, TILLEGG TIL Kulturminnegrunnlag Bybanen fra sentrum til Åsane Delrapport 3 2018): [Bergen kommune - Tilleggsrapporter til kulturminnegrunnlag: Bybanen fra sentrum til Åsane](#)
- Kulturminnedokumentasjon Ytrebygda, gnr. 115 bnr. 42 mfl. Nordre Gommershaugen, [Kulturminnedokumentasjon.pdf \(ardarealplan.no\)](#)
- Digitalt Museum, «Eneboligen for hvermann», [Trykksak - Hadeland Folkemuseum / Digitalt Museum](#) [hentet 22.04.2022]

5 Forvasshaugen 19

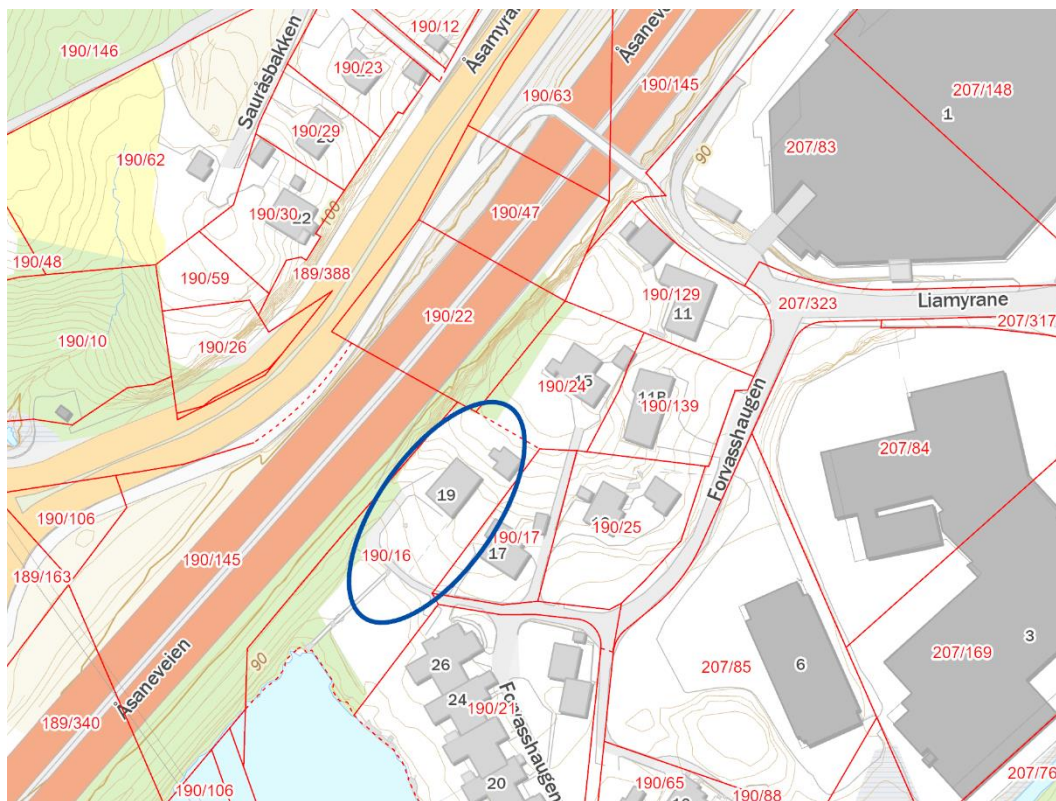
I det følgende gis en beskrivelse av dagens situasjon basert på tilgjengelig informasjon og fotografier av bygningen tatt 04.04.2022.

Figur 5-1: Oversiktskart med eiendommen markert.

5.1 Bygningsinformasjon og vernestatus

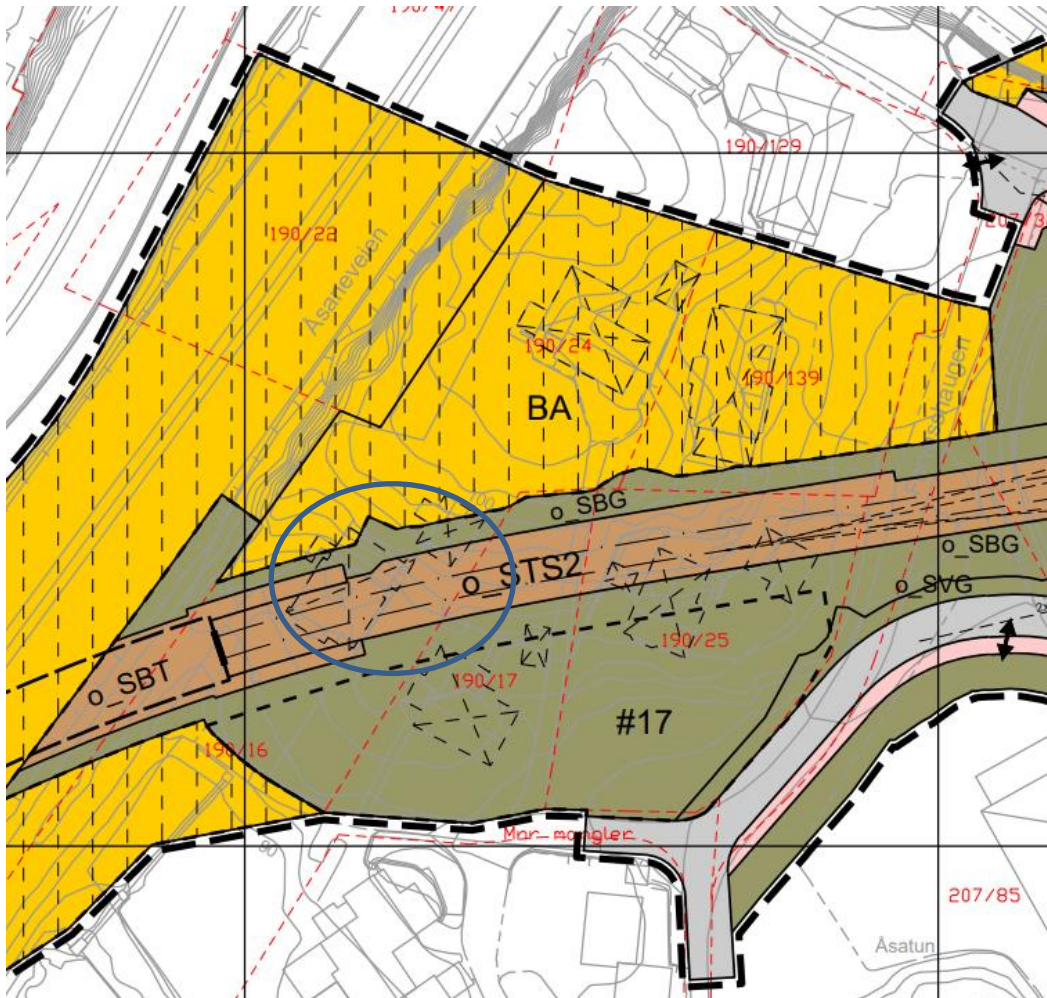
Fylke	Vestland	
Kommune	Bergen	
Adresse	Forvasshaugen 19	
Gnr./bnr.	190/16	
Bygningsnr	139678230 139678249 (anneks)	
Byggeår	1939	
SEFRAK-ID	Ingen	
Askeladden-ID	Ingen	
Riksantikvarens NB-register	Nei	
Vernestatus	Omtalt i Byantikvarens «Tillegg til kulturminnegrunnlag». Delrapport 3, som et område med boligbebyggelse tilbake til 1930-årene. Delstrekning 4, Tertneskrysset – Vågsbotn.	
Planstatus	KDP Åsane sentrale deler, 2006: Avsatt til nåværende sentrumsformål - Byfortettingssone, samt H390_2, gul støysone og H220_3, rød støysone.	

Figur 5-2: Eiendomskart. Forvasshaugen 19 markert med blå sirkel.

5.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen

Banetraséen skal gå i bro over E39 og lander i Forvasshaugen. Hele boliggruppen ved den nordlige delen av Forvasshaugen (Forvasshaugen 11B, 13, 15, 17 og 19), bortsett fra det nordligste huset (Forvasshaugen 11), blir revet fordi banebroen over E39 lander på Forvasshaugen.

Figur 5-3 Utsnitt fra plankart. Forvasshaugen 19 markert med blå sirkel.

Figur 5-4: Utsnitt illustrasjonsplan. Bygningsmassen i Forvasshaugen 19 som forutsettes revet markert med sort linje, eiendomsgranse med rød linje.

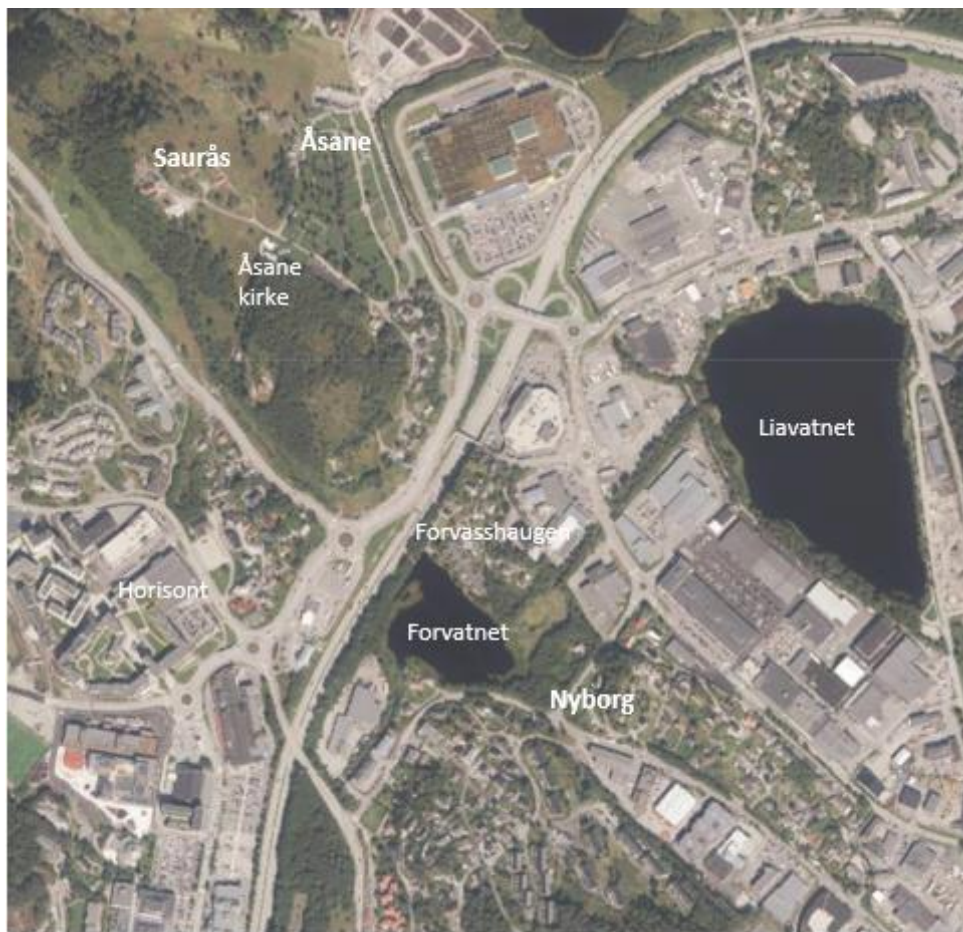
5.3 Beskrivelse av eiendommen

5.3.1 Kulturhistorisk kontekst, bygningsmiljø og bygningsbeskrivelse

Deler av Åsane senter er hovedsakelig utbygd med næring og bolig, men det står fortsatt igjen enkeltelement som forteller om jordbruksbygden fra tiden før området ble utbygd. Eksempel på dette er torvhusene ved Åsane kirke og steinbygningen like ved Horisont kjøpesenter. Dette er et av få områder der deler av den Trondhjemske postveien fortsatt er lesbar som et historisk element i landskapet (BYA 2018: 31).

Allerede i 1920 ble det etablert handelslag på Nyborg. Dette ble etter hvert et lite sentrum med forretning, meieri og post. Under andre verdenskrig bygde tyskerne en fangeleir på Saurås, like ved Åsane kirke. Leiren hadde plass til 150-200 fanger. Det er lite igjen av leiren, men det kan fremdeles sees spor av bunker o.l. på høydedraget over leiren (BYA 2018: 31).

Ved Forvatnet ligger Forvasshaugen, med boligbebyggelse tilbake til 1930-årene og frem til nyere tid. Det ligger også atriumhus med utsikt utover Forvatnet, som var et boligprosjekt fra 1970. Byggmester var Øyvin Nydal (BYA 2018: 31).

Figur 5-5 Flyfoto av Åsane og Nyborg. Forvasshaugen ligger midt i utsnittet. Kilde: 1881.no

Figur 5-6 Atriumhus ved Forvasshaugen fra 1970 i front, og Forvasshaugen 19 i bakkant til venstre (markert med røde, stiplede, sirkler). Kilde: 1881.no, skråfoto (hentet i 2022).

Alder, arkitektur og stilart: Forvasshaugen 19 ble oppført som enebolig en gang mellom 1930-1940. I porten inn til eiendommen står årstallet «1939». Eneboligen mangler originale byggesakspapirer. Kulturminnedokumentasjonen tar derfor utgangspunkt i fotografier fra befaring og tilgjengelig skråfoto for å beskrive stilart, detaljer og endringer.

Bygningstype, konstruksjon og detaljer: Bygget er oppført som enebolig i to etasjer og loftsetasje. Første etasje er oppført med en høy sokkeletasje av pusset (munkepuss) betongmur. Andre etasje er kledd med liggende, pløyd skråpanel. Boligen har valmet tak med en liten svai, og var opprinnelige tekket med skifer. Mot nordøst er det en saltaksark, med samme paneltype som hovedvolumet. Taket har én pipestokk. Opprinnelig hadde boligen husmorvinduer, samt tre- og fire-ramsvinduer uten sprosser. Takrenner og nedløp er i sort plast. Mot sørøst har eneboligen et tilbygg i to etasjer, med en gavli i front.

I bakkant av eneboligen, mot nordøst, ligger det et annekset. Annekset har saltak, og er oppført i én etasje, med sokkel og loftsrom. Ut ifra skråfoto antas grunnmuren å være av (hogd?) naturstein lagt i mørtel. Opprinnelig inneholdt annekset bod og vaskerom i kjeller, og i første etasje var det stue, soverom og kjøkken.

Historiske foto:

Figur 5-7 Flyfoto fra 1965 av eiendommen sett fra sør. Foto: Widerøe's Flyveselskap A/S. Kilde: Marcus, UiB.

Figur 5-8 Flyfoto fra hhv. 1951 og 1970. Kilde: 1881.no

Figur 5-9 Flyfoto fra hhv. 1980 og 2020. Kilde: 1881.no

Glaser t takstein

5.3.2 Dagens situasjon: Endringer, bruk og tilstand

Bygningsmessige endringer: Ved befaring bestod eiendommen av enebolig og annekset med asfaltert oppkjørsel og opparbeidet hage. Utvendig har eneboligen fått ny trekledning, og taktekingen er endret fra skifer til sorte, krumme takpanner. Ut ifra skråfoto ser det ut til å være bygd et nytt inngangsparti mot sørøst i perioden 1980-2005. De opprinnelige tre- og fireramsvinduene er skiftet ut med to-rams. I fasaden mot sør er det bygd ny vinterhage, og mot nord er det bygd terrasse på terreng, med romareal under. Det er også satt inn nytt takvindu mot nordøst, ved siden av takarken.

I 1991 ble annekset tilbygd med gang og WC i vest. I fasaden mot sør er det bygd ny balkong, med utgang fra stue i første etasje. Taktekingen er i likhet med eneboligen endret fra skifer til sorte takpanner. I gavl og i første etasje er kledningen skiftet ut, i samme paneltype som eneboligen.

Stilart i dag: Eneboligen er endret siden byggeår, og mye av det opprinnelige preget har gått tapt.

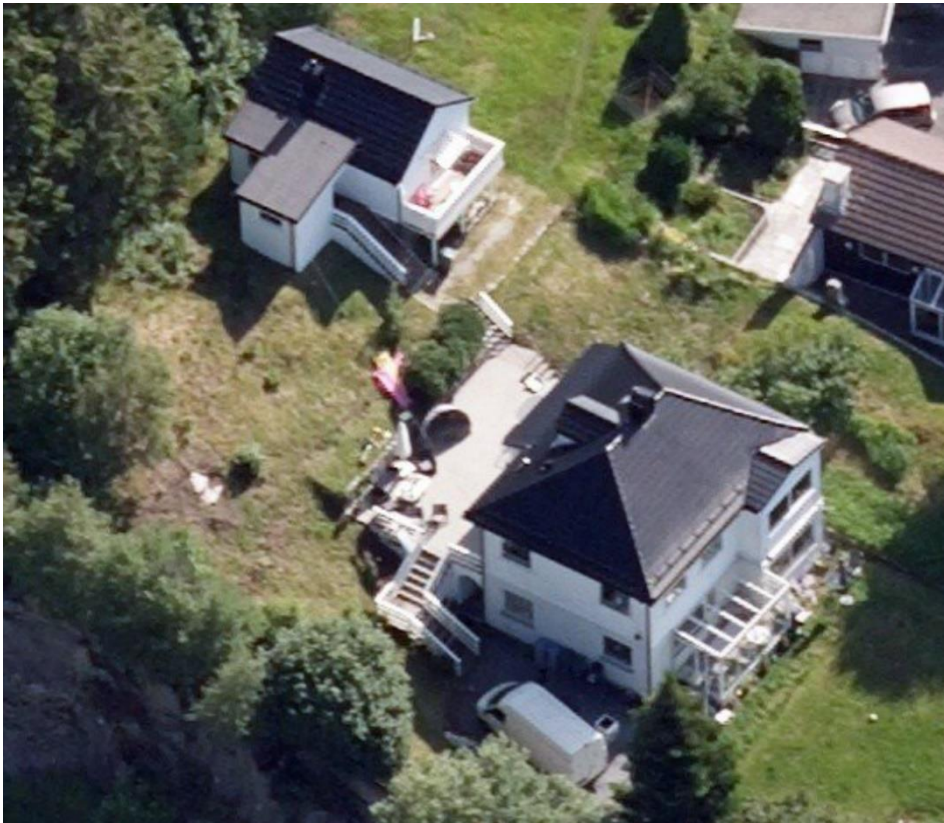
Dagens funksjon/bruk: Bygget er i bruk som enebolig.

Tilstand: Bygget fremstår alminnelig godt vedlikeholdt.

5.3.3 Foto dagens situasjon

Figur 5-10 Skråfoto av fasade nord. Kilde: 1881.no

Figur 5-11 Skråfoto av fasade vest. Kilde: 1881.no

Figur 5-12 Skråfoto av fasade sør. Kilde: 1881.no

Figur 5-13 Skråfoto av fasade øst. Kilde: 1881.no

Figur 5-14 Fotografi av eiendommens smijernsport. Kilde: Norconsult.

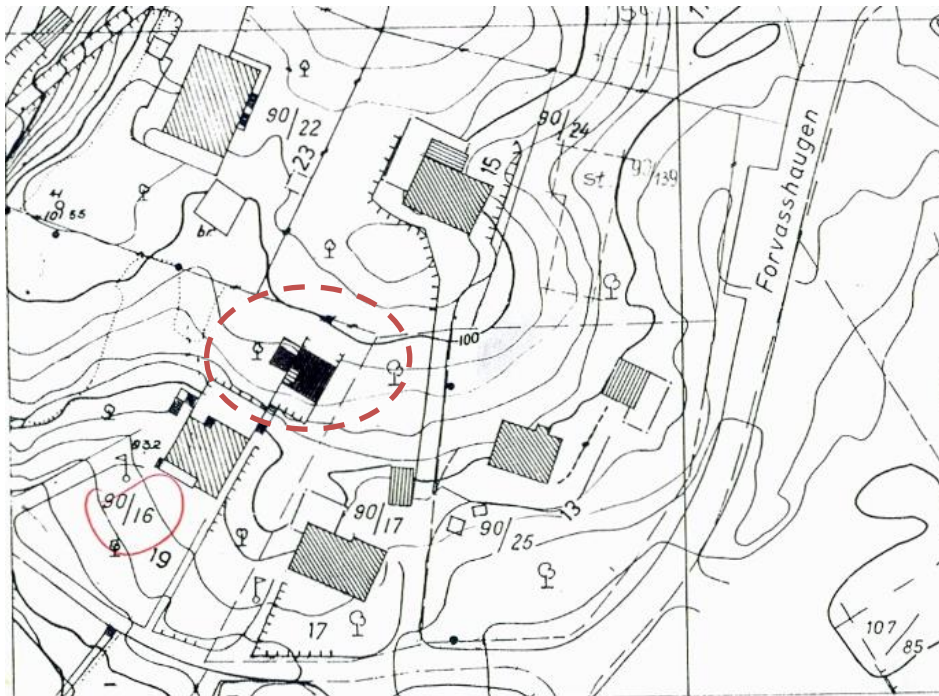
Figur 5-15 Fotograf av fasade øst. Kilde: Norconsult.

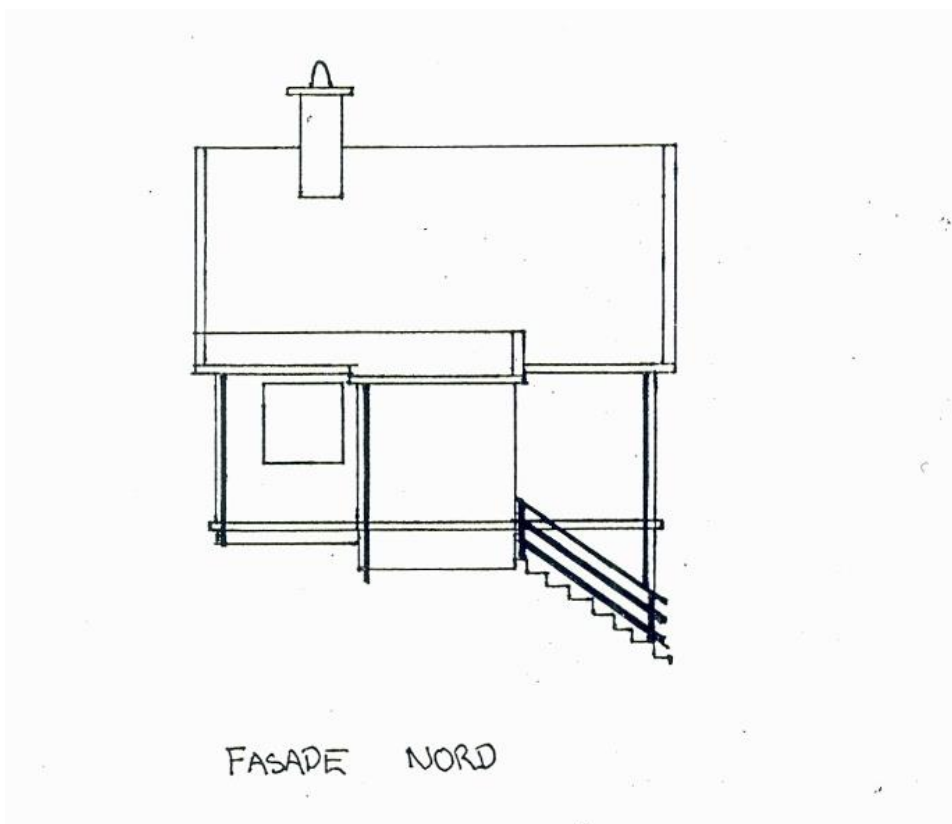
Figur 5-16 Fotografi av fasade sørøst, sett fra veien Forvasshaugen. Kilde: Norconsult.

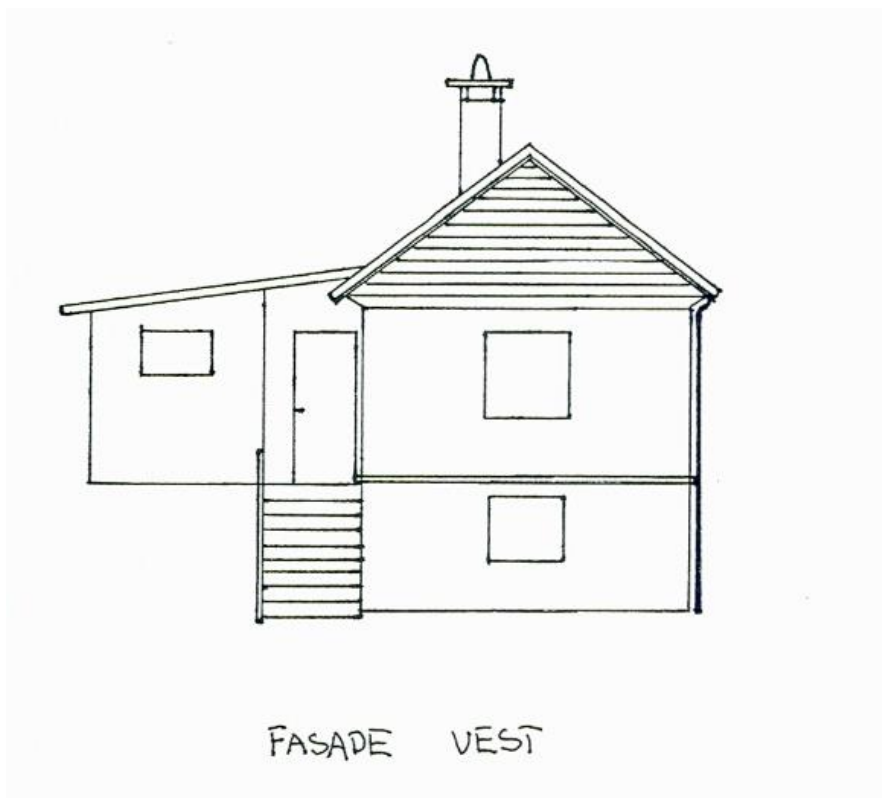
5.3.4 Tegninger

Figur 5-17 Situasjonskart. Tilbygg til annekts (markert i rødt) ble byggemeldt i 1991. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet

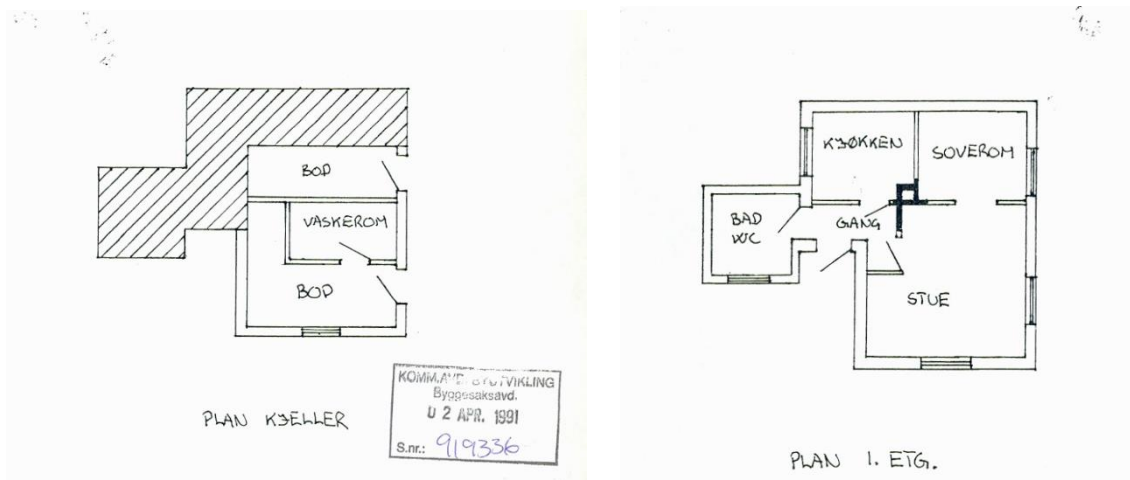
Figur 5-18 Fasade nord. Vedlagt byggemelding fra 1991. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

Figur 5-19 Fasade vest. Vedlagt byggemelding fra 1991. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

Figur 5-20 Fasade øst. Vedlagt byggemelding fra 1991. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

Figur 5-21 Planløsning av kjeller til venstre og første etasje til høyre. Vedlagt byggemelding fra 1991. Kilde: Bergen kommune, Byggesaksarkivet.

5.4 Kilder

- Bergen kommune, Byggesaksarkivet.
- [Bergen byleksikon](#)
- Byantikvaren i Bergen, TILLEGG TIL Kulturminnegrunnlag Bybanen fra sentrum til Åsane Delrapport 3 2018): [Bergen kommune - Tilleggsrapporter til kulturminnegrunnlag: Bybanen fra sentrum til Åsane](#)
- MARCUS – Spesialsamlingene ved Universitetsbiblioteket i Bergen, [\[Nyborg\] - Marcus \(uib.no\)](#)

6 Nordre Langarinden gnr. 203, bnr. 254

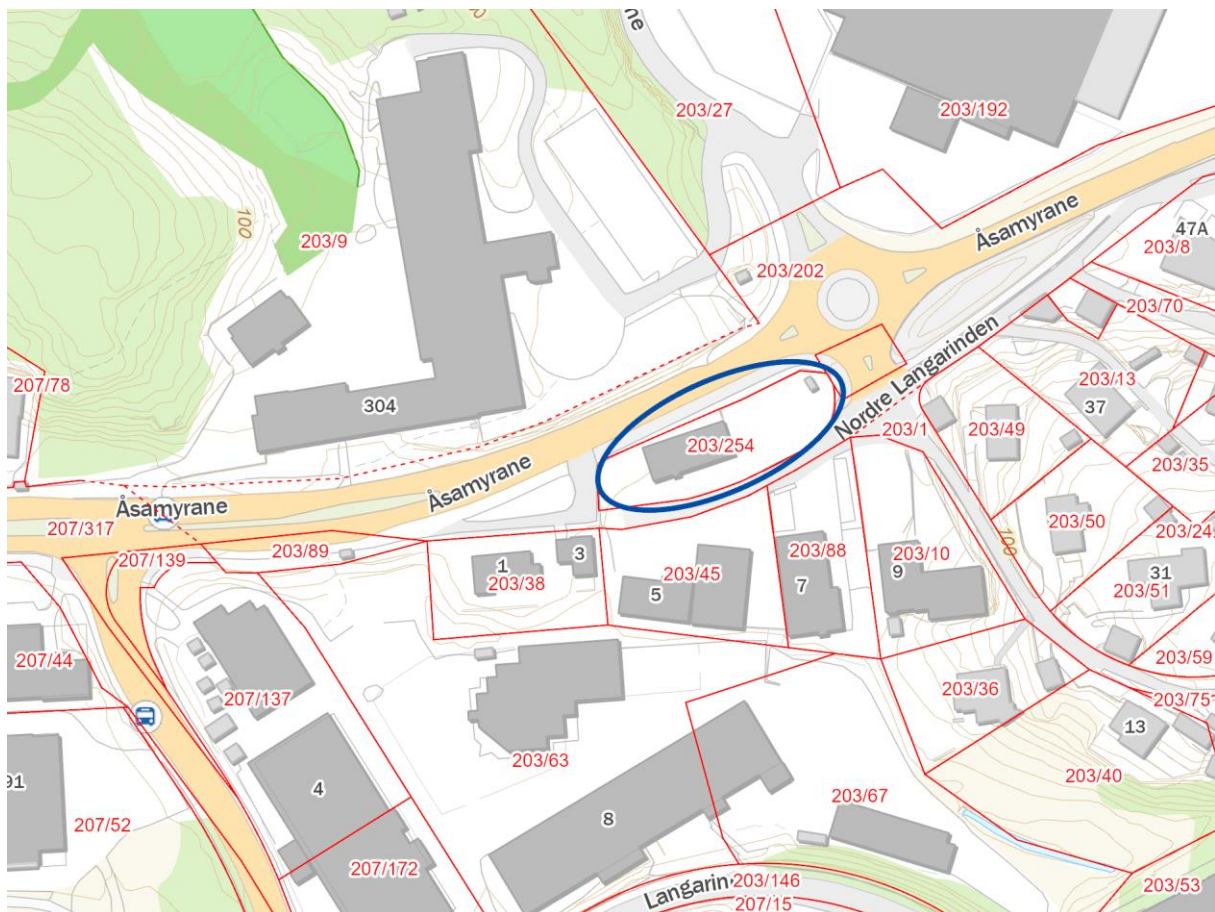
I det følgende gis en beskrivelse av dagens situasjon basert på tilgjengelig informasjon og fotografier av bygningen tatt 04.04.2022.

Figur 6-1: Oversiktskart med eiendommen markert.

6.1 Bygningsinformasjon og vernestatus

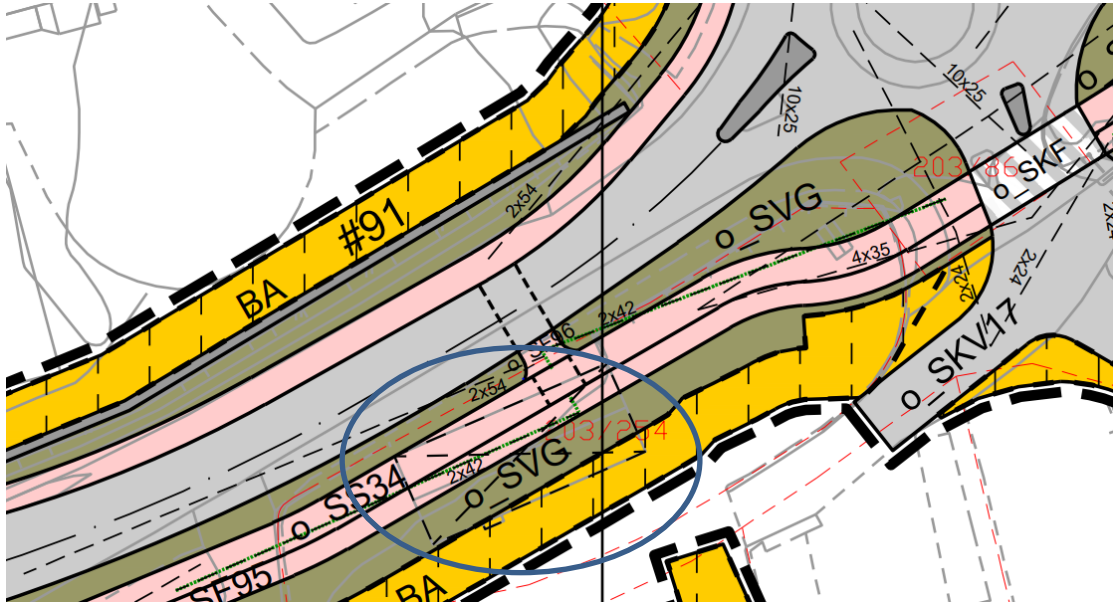
Fylke	Vestland	
Kommune	Bergen	
Adresse	Ingen adresse i matrikkelen, ligger v/Nordre Langarinden 5	
Gnr/bnr.	203/254	
Bygningsnr	139777948	
Byggeår	1940-1945	
SEFRAK-ID	Ingen	
Askeladden-ID	Ingen	
Riksantikvarens NB-register	Nei	
Vernestatus	Byantikvarens «Tillegg til kulturminnegrunnlag» delrapport 3	
Planstatus	KP2018: 1130 – Sentrumsformål, byfortettingszone. PlanID: 65270000	

Figur 6-2: Eiendomskart. Nordre Langarinden markert med blå sirkel.

6.2 Beskrivelse av hvordan tiltaket berører eiendommen

Brakken med gnr/bnr. 203/254 ved Nordre Langarinden 5 må rives som følge av planen. Bygget kommer i konflikt med planlagt hovedsykkelrute øst for fremtidig holdeplass ved Langarinden.

Figur 6-3 Utsnitt fra plankart. Nordre Langarinden markert med blå sirkel.

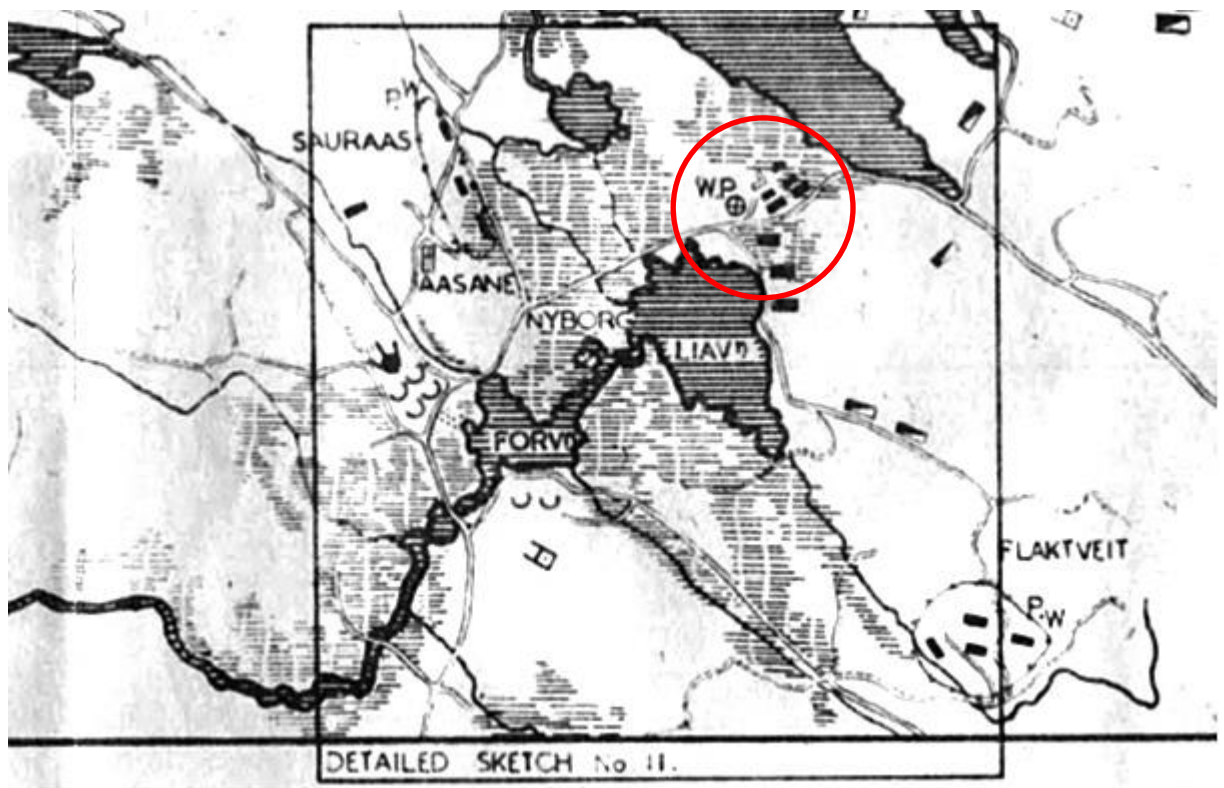
Figur 6-4: Utsnitt illustrasjonsplan. Bygningsmassen i Nordre Langarinden 5 som forutsettes revet er markert med sort linje, eiendomsgrense med rød linje

6.3 Beskrivelse av eiendommen

6.3.1 Kulturhistorisk kontekst, bygningshistorikk og bygningsbeskrivelse

Kulturhistorisk kontekst: Den aktuelle bygningen i Nordre Langarinden ble opprinnelig bygd som brakke for den tyske okkupasjonsmakten under 2. verdenskrig. Bygningen ligger rett ved Kyrkjekrinsen skole på Birkeland, et miljø preget av spredt boligbebyggelse og store næringsområder. Området utgjør et interessant miljø med eldre og nyere skolebygninger, bedehus og krigsminner.

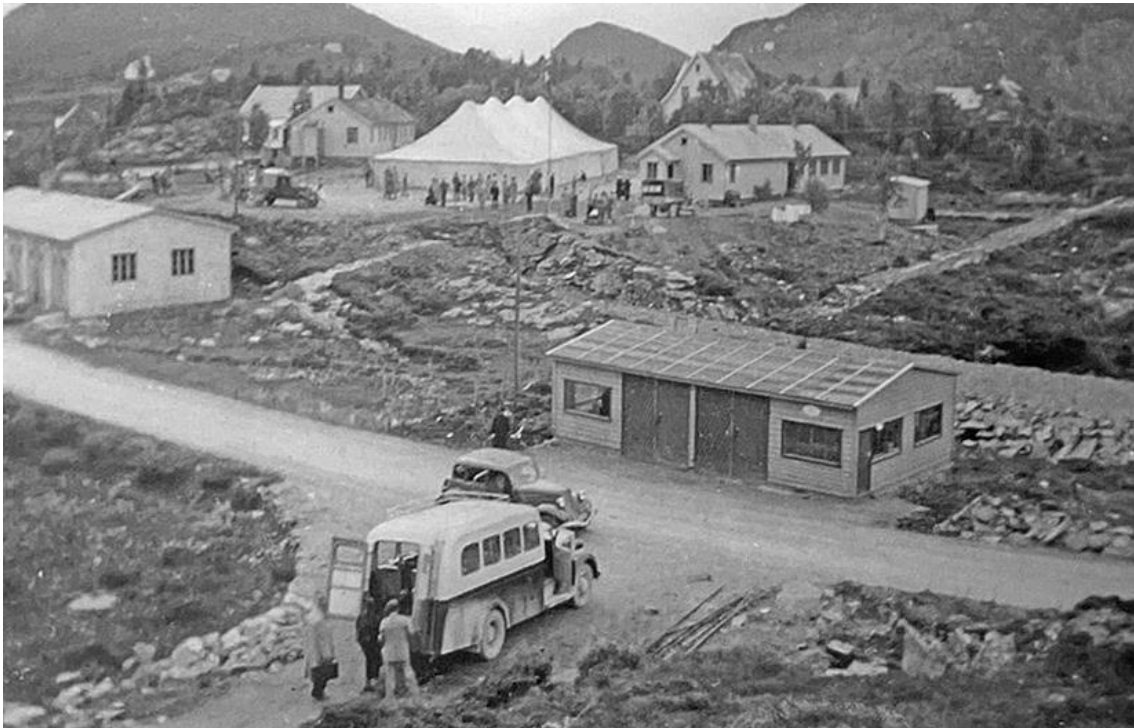
Brakken er en av tre bevarte brakker etter en større tysk sentralforlegning i «Aasane Riegel West». Ifølge alliert etterretning hadde leiren en kapasitet på 300 mann. Etter krigen var området kjent som «tyskerplassen». De to andre brakkene er bevart i Nordre Langarinden 1 og 3 (Askeladden-ID: 213079-1).

Figur 6-5: Etterretningskart fra andre verdenskrig som viser den tyske aktiviteten i Åsane/Nyborg. «Tyskerplassen» markert med rød sirkel. Kartet gir et inntrykk av omfanget, men nøyaktigheten er ikke helt presis. Kilde: Statsarkivet /Byantikvaren.

«Tyskerplassen» lå på nordsiden av den aktuelle bygningen, og var omkranset av to andre forlegningsbrakkere (se fig. 5). Første byggetrinn for Kyrkjekrinsen skole ble i 1958 bygd på denne plassen.

Brakka lå opprinnelig rett ved hovedveien og ble benyttet som fengsel under krigen. Hovedveien ble flyttet til nordsiden av brakka tidlig på 1950-tallet.

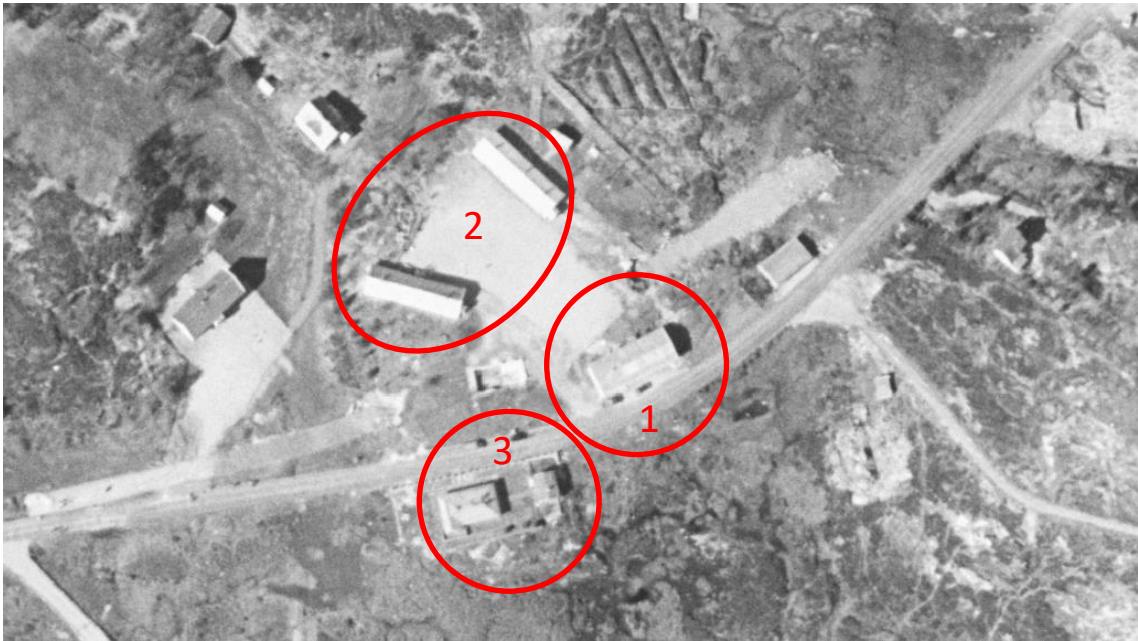
Figur 6-6: Området ved Kyrkjekrinsen skole i 1950-åren. På "tyskerplassen" står misjonstelt. Tyskerne bygde flere brakker ved skolen. Det aktuelle brakka som ble benyttet som fengsel under krigen, ligger ytterst til vestre i bildet. Kilde: Åsane bygdebok i fortid og nåtid.

Bygningen eies i dag av Statens vegvesen og var i bruk som veistasjon, trolig fra 1950-tallet fram til 1979 da Statens vegvesen overtok tidligere Hop stasjon på Vossebanen og flyttet hele eller deler av virksomheten fra Åsane dit.

Figur 6-7: Skråfoto mot nord-øst fotografert av Widerøes Flyveselskap AS i 1969. Den aktuelle brakka markert med rød sirkel. Kilde: UiB-Marcus (ubb-w-f-203139).

Figur 6-8: Flyfoto fra 1951. 1: Den aktuelle brakka. 2: "Tyskerplassen" med to forlegningsbrakker som senere er revet. 3: To bevarte brakker i Nordre Langarinden 1 og 3. Kilde: Kart 1881.no.

Figur 6-9: Flyfoto fra 1980. Veistasjonen benyttes fortsatt for lagring av materiell for Statens vegvesen. Kilde: kart 1881.no.

Alder, arkitektur og stilart: Oppført 1940-1945, eksakt alder er ukjent. Bygget ble oppført som et enkelt brakkebygg uten spesielle arkitektoniske kvaliteter. Foto fra 1969 viser at den vestlige enden var utstyrt med vinduer, trolig for oppholdsrom, verksted, lager eller lignende. Om dette var originalt, eller er en senere endring utført av Statens vegvesen, er ukjent.

Figur 6-10: Skråfoto mot nord fotografert av Widerøes Flyveselskap AS i 1969. Den aktuelle brakka sees til høyre. I bakgrunnen sees en av de to forlegningsbrakkene som lå på den såkalte «Tyskerplassen». Kilde: UiB-Marcus (ubb-w-f-203137).

Bygningstype, konstruksjon og detaljer: Bygget er oppført i mur/betong trolig med en takkonstruksjon i tre. Ut fra flyfoto kan det se ut til at taket tidligere var tekket med metallplater. Bygget hadde tidligere fire store, tofløyede garasjeporter på langfasaden mot sør, samt en pipe i enden mot vest. Om disse portene og pipa var opprinnelig, vites ikke.

6.3.2 Dagens situasjon: Endringer, bruk og tilstand

Bygningsmessige endringer: Bygget er i dag isolert og kledd med liggende, skråskåret trekledning. På fasade sør er det to store garasjeporter i metall, samt to faste, store butikkvinduer og ett mindre vippevindu uten inndeling. Det er også inngangsdør med letak i tre over. På gavlen mot sør er det to mindre vippevinduer, mens langfasade mot nord kun har ett lite vindu. Gavl mot øst er uten vinduer.

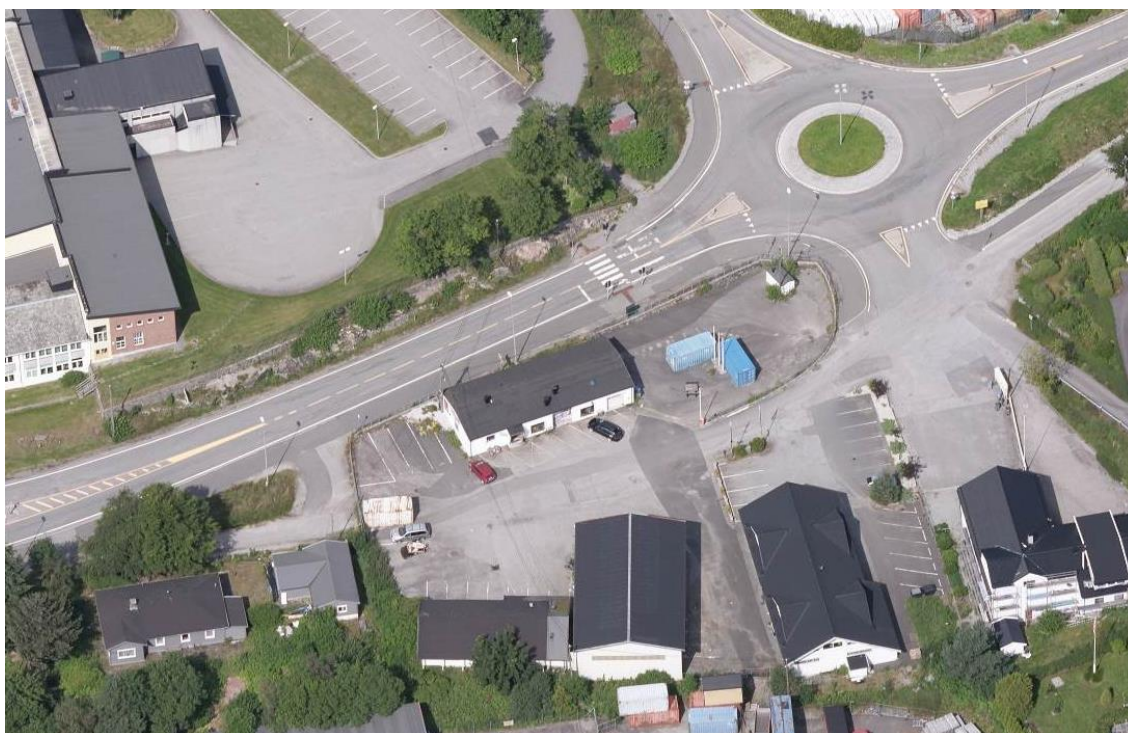
Taket er tekket med svarte, taksteinsformede metallplater. Bygget har tre piper som alle er helbeslått.

Grad av autentisitet/stilart i dag: Med unntak av byggets hovedform, har byggets eksteriør ingen originale bygningsdeler bevart.

Dagens funksjon/bruk: Forretningsbygg/lager.

Tilstand: Bygget har en alminnelig god vedlikeholdssituasjon.

6.3.3 Foto dagens situasjon

Figur 6-11: Skråfoto sett mot nord. Kilde: kart1881.no.

Figur 6-12: Fasade sør. Foto: Norconsult.

Figur 6-13: Fasade nord. Foto: Norconsult.

Figur 6-14: Fasade øst. Foto: Norconsult.

Figur 6-15: Fasade vest. Foto: Norconsult.

6.3.4 Tegninger

Ikke tilgjengelig.

6.4 Kilder

- Bergen kommune, Byggesaksarkivet.
- Bergenskart.no
- Manus fra 2007 av Halvor Sperbund og Paul Sedal
- Askeladden.ra.no
- Byantikvaren i Bergen: Tillegg til kulturminnegrnlag - Bybanen fra sentrum til Åsane, delrapport 3.
- Kart1881.no
- Nils Nonås, pensjonist og tidligere ansatt i Statens vegvesen.
- Wikipedia.no
- Åsane bygdebok i fortid og i nåtid